



การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ตำบลบือมั่ง อำเภอรามัน  
จังหวัดยะลา

The management of the community enterprise of the Bank Bue  
Mang Subdistrict, Raman District Yala Province

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์คมวิทย์ สุขเสนีย์

โดย

นายมุฮัมหมัดริฟตี ดอเลาะ 406422037

นายฮาซัน วานี 406422047

หัวข้อพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชาวิจัยทางรัฐศาสตร์และ

กฎหมายมหาชน

หลักสูตรรัฐศาสตร์บัณฑิต สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

### การอนุมัติ

หัวข้อพิเศษ : การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ตำบลป้อมัง อำเภอรามัน  
จังหวัดยะลา

: The management of the community enterprise of the Bank Bue  
Mang Subdistrict, Raman District Yala Province

ผู้วิจัย : นายมุฮัมหมัดรีฟตี ดอเลาะ, นายฮาซัน วานี

หลักสูตร : รัฐศาสตร์บัณฑิตและกฎหมายมหาชน

สาขา : การปกครองและกฎหมายมหาชน

คณะ : มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ปีการศึกษา : 2567

อาจารย์ที่ปรึกษาหัวข้อพิเศษ

.....

(อาจารย์คมวิทย์ สุขเสนีย์)

### บทคัดย่อ

หัวข้อพิเศษ : การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ตำบลป้อมัง อำเภอรามัน  
จังหวัดยะลา

ผู้วิจัย : นายมุฮัมหมัดรีฟตี ดอเลาะ, นายฮาซัน วานี

หลักสูตร : รัฐศาสตร์บัณฑิตและกฎหมายมหาชน

สาขา : การปกครองและกฎหมายมหาชน

คณะ : มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ปีการศึกษา : 2567

บทความวิจัยนี้การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ตำบลป้อมัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ตำบลป้อมัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา กรณีศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ตำบลป้อมัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบไปด้วย นายกองค้การบริหารส่วนตำบลป้อมัง จำนวน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ จำนวน 1 คน สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 5 คน รวมเป็น 8 คน ผลการวิจัยได้จำแนกเป็น วัตถุประสงค์พบว่าการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ตำบลป้อมัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ผ่านแนวคิด แนวทางการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประกอบไปด้วย 9 ด้าน 1.การจัดตั้งกลุ่ม 2.การจัดการกลุ่ม 3.การวางแผนการผลิต 4.การจัดการการผลิต 5.การพัฒนาผลิตภัณฑ์ 6.การตลาด 7.การประชาสัมพันธ์ 8.การเงิน 9.การจัดทำบัญชี

คำสำคัญ: การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

## Abstract

Reseach Tittle : The management of the community enterprise of the Bank  
 Bue Mang Subdistrict, Raman District Yala Province  
 Researcher : MuhammadRifee Dola,Hasan Wani  
 course : political science  
 disciplines : Political science and public law  
 Faculty : Faculty of Humanities and Social Sciences  
 Year : 2567

This research report focuses on the management of the community enterprise group, the Tree Bank of Bue Mang Subdistrict, Raman District, Yala Province. The study aims to examine the management practices of the community enterprise group through a case study of the Tree Bank in Bue Mang Subdistrict. The key informants included 1 head of the Bue Mang Subdistrict Administrative Organization, 1 village headman, 1 president of the community enterprise group, and 5 members of the community enterprise group, totaling 8 individuals.

The research findings were categorized based on the objectives, revealing that the management of the community enterprise group operates under the concept and operational guidelines comprising 9 areas:

1. Group establishment 2. Group management 3. Production planning 4. Production management 5. Product development 6. Marketing 7. Public relations 8. Finance 9. Accounting Additionally,

Keywords: Community enterprise group management

## กิตติกรรมประกาศ

หัวข้อพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะกรรมการหัวข้อพิเศษที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไข ให้คำแนะนำ และติดตาม ความก้าวหน้าในการทำหัวข้อพิเศษด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่งเสมอมา โดยเฉพาะ อาจารย์คมวิทย์ สุขเสนีย์ ที่ให้คำแนะนำคำปรึกษา อบรมสั่งสอน ว่ากล่าวตักเตือน ให้ความเมตตา กับ ผู้วิจัยเหนือกว่าครูที่พึงมีให้ต่อศิษย์โดยทั่วไป ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในการทำวิจัย ในครั้งนี้ เป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์คมวิทย์ สุขเสนีย์อาจารย์ประจำรายวิชาการวิจัยทางรัฐศาสตร์และ กฎหมายมหาชน ที่ได้ให้ความรู้และคำแนะนำด้วยความเมตตาเสมอมา

ขอขอบคุณ ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบไปด้วย นายกองค้การบริหารส่วนตำบลป้อมมัง, ประธาน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนชาคารตันไม้, สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนชาคารตันไม้, ฝัใหญ่บ้าน ที่ได้เสียสละ เวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาวิจัย ทำให้งานวิจัยเรื่องนี้ประสบความสำเร็จ ลุล่วงไป ด้วยดี

คุณค่าอันพึงมีของรายงานหัวข้อพิเศษฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มี ส่วนช่วยเหลือ และให้กำลังใจเป็นอย่างดี สุดท้ายขอมอบคุณงามความดีให้กับบุพการี ครอบครัวของ ผู้วิจัย ผู้ซึ่งให้โอกาสและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย เสมอมาตั้งแต่ต้นจนกระทั่งหัวข้อพิเศษฉบับนี้เสร็จ สมบูรณ์

## สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับธนาคารต้นไม้	5
แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการอนุรักษ์	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	12
แนวคิดเกี่ยวกับบริหารจัดการ	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
กรอบแนวคิดการวิจัย	16
บทที่ 3	
วิธีดำเนินการวิจัย	
ผู้ให้ข้อมูลหลัก	17
เครื่องมือที่ใช้และการสร้างเครื่องมือ	17
การเก็บรวบรวมข้อมูล	18
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	18
ระยะเวลาการวิจัย	18
บทที่ 4	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล/ผลการศึกษา	19
บทที่ 5 สรุป	
อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา	33
อภิปรายผล	36
ข้อเสนอแนะ.	36
บรรณานุกรม	37
บุคลากรกรม	39
ภาคผนวก	40

	ภาคผนวก ก. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	41
ประวัติผู้วิจัย		42

# บทที่ 1

## บทนำ

### ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันคนในสังคมไทยให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มเสื่อมโทรมเพิ่มสูงขึ้น มีสาเหตุมาจากการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่ซึ่งทำให้ระดับของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติสูงตามไปด้วย และเมื่อประชากร มนุษย์เพิ่มมากขึ้นก็มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์มากขึ้น ทำให้เกิดการ พัฒนาทางด้านเทคโนโลยีเพื่อใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้ทันตอบสนองความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้มูลเหตุสำคัญที่ส่งผลให้สิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเกิดการเสียสมดุลทางธรรมชาติและไม่ยั่งยืนก็คือพฤติกรรมการใช้ทรัพยากรของมนุษย์ แต่การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของประเทศไทยใน ระหว่าง พ.ศ. 2564-2565 ปรับตัวดีขึ้นจาก พ.ศ. 2563 ซึ่งได้รับผลกระทบจากการมาตรการป้องกันและลดการ แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 โดยมีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจจากภาครัฐ ภาคการท่องเที่ยวในประเทศและภาวะ เศรษฐกิจโลกเริ่มฟื้นตัว ทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ใน พ.ศ. 2564 มีมูลค่ารวม 16.18 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 1.5 จาก พ.ศ. 2563 และคาดว่าใน พ.ศ. 2565 จะขยายตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้อง กับแนวโน้ม การขยายตัวทางเศรษฐกิจ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม สัดส่วนของครัวเรือนที่เป็นหนี้ซึ่งมีแนวโน้มลดลง ในระหว่าง พ.ศ. 2554-2562 กลับมีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้นใน พ.ศ. 2564 (พิมพ์ลักษณ์ กรุงเทพฯ, 2565)

จากการศึกษาบริบทในการจัดการสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในภาคใต้ ผู้วิจัย เล็งเห็นว่าเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสามารถช่วยกันนำทรัพยากรต่าง ๆ ที่มี อยู่มาทำเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อมและสังคม เนื่องจากการรับรู้ถึงผลที่ตามมาจาก การทำลายสิ่งแวดล้อมส่งผลให้ผู้บริโภคหันมาตระหนัก ถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมมากขึ้นมีการณรงค์ในด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อปลูก กระแสของการดูแล อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการให้ ความสำคัญต่อการรักษาและดูแลสิ่งแวดล้อมซึ่งส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของ ผู้บริโภค (Consumer Behavior) โดยมีกระบวนการจัดการด้านการวางแผน การมีส่วนร่วมจากทุก ๆ หน่วยงาน และการติดตามประเมินผลสู่การนำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดมาใช้ในการวิจัยเรื่องแนวทางการ พัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ภาคใต้ให้มีศักยภาพที่สอดคล้องกับ การพัฒนาที่ตึกมากยิ่งขึ้น (สุธิดา เลขาวิจิตร, 2565)

ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามไม่ว่าจะเป็นจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส เป็นพื้นที่ที่น่าสนใจในการทำการวิจัย เพื่อให้เกิดความ เป็นชุมชนต้นแบบแหล่งการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในคงอยู่กับชุมชนและจังหวัด

ต่อไป จากสภาพ ปัญหาดังกล่าว เยาวชนซึ่งถือเป็นกำลังสำคัญและเป็นผู้ที่อาศัยในพื้นที่ได้รับการศึกษา สิ่งแวดล้อมในระบบ โรงเรียนแล้ว อาจจะเป็นส่วนหนึ่งในการเป็นแรงผลักดันให้มีการป้องกันดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวได้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ระบบ โรงเรียนจะต้องมีการจัดการศึกษา เรื่องสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติ แผนพัฒนา ท้องถิ่นฉบับที่ 12 และยุทธศาสตร์ชาติ ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนการสอนด้าน สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาของ3จังหวัดชายแดน ได้ว่ามีรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างไร และมี ปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้างในการจัดการศึกษา อันจะมาซึ่ง แนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุน เพื่อ พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่โดยอาศัยเยาวชนในพื้นที่เป็นสำคัญ (นันทพล วิทยานนท์, 2565)

จังหวัดยะลามีทรัพยากรป่าไม้ที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณ แนวชายแดน ไทย มาเลเซีย (ป่าบลา-ฮาลา) ป่าเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบและมีป่าชนิดอื่นอีกเล็กน้อย เช่น ป่าละเมาะ และป่าพรุ ชนิดของไม้ในป่าส่วนใหญ่เป็นไม้กระยาเลย เช่น ไม้ตะเคียนเขา ไม้สยา ไม้หลุมพอ ไม้กระบาก ไม้ยาง ไม้ตะเคียน ทวาย ไม้กาลอ และไม้มะค่า เป็นต้น สำหรับป่าพรุ ในจังหวัดยะลามีป่าพรุ เป็นจำนวน มากมายหลายแห่ง สำหรับ ป่าพรุ ในจังหวัดยะลามีป่าพรุเป็นจำนวนมากหลายแห่ง ทั้งหมดอยู่ในเขต อำเภอรามัน ซึ่งมีพรุที่สำคัญๆ อยู่ 6 พรุ ได้แก่ พรุโต๊ะพราน ตำบลท่าธง พรุชะมา ตำบลท่าธง พรุบึง น้ำใส ตำบลตะโละหะลอล พรุหนองบัวหลวง ตำบล ตะโละหะลอล พรุแหม ตำบลเกะรอ และพรุโต๊ะแนแวน เป็นต้น นอกจากนี้ ชาวบ้านยังขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ให้เกิดคุณค่ามากที่สุด และ การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และจากความไม่สงบใน ท้องที่สามจังหวัดชายภาคใต้จึงทำให้เจ้าหน้าที่ ผู้เกี่ยวข้อง ทำงานได้ไม่เต็มที่ และกำลังของเจ้าหน้าที่ที่มีน้อย ยานพาหนะที่จะใช้ในการปฏิบัติงานมีไม่ เพียงพอ ทั้งรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ในการดำเนินงาน เพื่อแก้ไข ปัญหาดังกล่าวที่ผ่านนั้น จังหวัดยะลา ได้ดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเพาะชำกล้าไม้เพื่อ แจกจ่ายให้ ประชาชนปลูกเพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าใน จังหวัด การเพิ่มมาตรการการตรวจสอบเฝ้าระวังการบุกรุกทำลาย ตลอดจน รมรงค์สร้างจิตสำนึกให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และหวงแหนป่าไม้ ทั้งนี้จังหวัดยะลา ยังคง ต้อง ดำเนินการดังกล่าวต่อไป เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ให้มีความอุดมสมบูรณ์ต่อไป โดย พื้นที่ป่าไม่ผลัดใบที่ ลดลงได้เปลี่ยนสภาพเป็นพื้นที่ป่าไม่ผลัดใบเสื่อมสภาพ และพื้นที่ปลูกยางพารา ซึ่งพบใน อำเภอ กาบัง อำเภอรารโต อำเภอบेतง อำเภอยะหา อำเภอบันนังสตา และอำเภอรามัน จังหวัดยะลา (กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562)

ในพื้นที่อำเภอรามัน จังหวัดยะลา มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบลุ่ม ซึ่งเหมาะต่อการเกษตรประเภทสวน ยางพารา และสวนผลไม้ ยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีสภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี และคุณภาพ สิ่งแวดล้อม โดยทั่วไป ไม่อยู่ในขั้นวิกฤต แต่อย่างไรก็ตามแนวโน้มของความเสื่อมโทรม ถดถอย และสภาวะ มลพิษ ที่ปนเปื้อน ก็ยังคงต้องมีการเฝ้าระวัง มีการจัดการ และมีมาตรการในการป้องกัน เพื่อที่จะ อนุรักษ์ และป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมของจังหวัดยะลา ตำบลบือมั่ง อำเภอรามัน จังหวัด

ยะลา ถือเป็นอีกหนึ่ง ชุมชนที่ได้รับการพัฒนา ด้วยการวางวิสัยทัศน์ในการพัฒนาตำบลที่ว่า “ การคมนาคม ดี มีคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ รุกพัฒนา การศึกษาก้าวไกล ” อีกทั้งยังมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาชุมชน หลากหลายด้าน อาทิ การจัดการด้าน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านการป้องกันปัญหายาเสพติด ด้านการ มีคุณภาพการศึกษา เป็นต้น จึงได้มีโครงการที่ จัดขึ้นภายในชุมชนที่จะสร้างชุมชนให้เกิดการพัฒนา เช่น โครงการอาชुरอสัมพันธ์ กิจกรรมรวมกลุ่มของเยาวชนใน การร่วมกันพัฒนาสุสานในทุกเช้าวันศุกร์ เป็นต้น จะ เห็นได้ว่าระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนถูกวางไว้ใน ระดับที่ค่อนข้างดี แต่จากการสัมภาษณ์และสำรวจ พื้นที่ยังพบได้ว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน บ้านบือมังยังต้องมีการพัฒนาในอีกหลายมิติ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการวางกฎระเบียบใน สถานที่ท่องเที่ยวในการจัดการด้านขยะ ซึ่ง สถานที่ท่องเที่ยวเป็นทุนชุมชนที่ควรรักษาและอนุรักษ์ และการ รวมกลุ่มของเยาวชน จึงเล็งเห็นได้ว่าสิ่ง เหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชนเพื่อให้ ชุมชนสามารถพัฒนาไปในทิศทางที่ดี ยิ่งขึ้น แต่สิ่งที่จะพัฒนาชุมชนให้ขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้นั้น คือกระบวนการมี ส่วนร่วมของคนในชุมชนอัน เป็นกลไกสำคัญที่จะนำชุมชนไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้ได้สำเร็จ (องค์การบริหารส่วน ตำบลบือมัง, 2562)

ตำบลบือมัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา เป็นชุมชนที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดยมีภูเขาที่ชื่อว่า เขาควหาและในบริเวณรอบๆอุดมไปด้วยป่าไม้มานานาชนิด ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นใน ปัจจุบันนั้นส่วนใหญ่เกิดจากการขาดความร่วมมือของคนในชุมชน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจาก ความต้องการในการใช้ประโยชน์ด้านทรัพยากรของคนมีมากขึ้น แต่ทรัพยากรของแต่ละชุมชนล้วน มีอยู่อย่างจำกัด จึงทำให้เกิดการแย่งชิงทรัพยากร ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกิดจากการขาดการจัดการที่ดีของชุมชน รวมถึงชุมชนยังขาด ความรู้ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หากการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ มีความเหมาะสม อาจทำให้แต่ละชุมชนมีการดำรงชีวิตที่ตกอยู่ใน สภาวะแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติระหว่างกันของ แต่ละชุมชนได้ ดังนั้นจึงต้องมีการจัดการโดยอาศัยการมี ส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงประชาชนในชุมชน ได้เข้ามาดูแลจัดการทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีใช้อย่างยั่งยืนและเกิด ประโยชน์สูงสุด เพื่อเป็นประโยชน์ของคนใน ชุมชนก่อให้เกิดการหวงแหน เกิดจิตสำนึกรวมถึงการสร้าง ความ เข้มแข็งของคนในชุมชน ในการสร้างพลัง อำนาจไม่ให้บุคคลภายนอกเข้ามาบุกรุกทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนได้ เพราะหากชุมชนไม่ร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม อาจก่อให้เกิดปัญหา สิ่งแวดล้อม ปัญหามลพิษ ปัญหาความเสื่อมโทรม และความขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อ การนำไปใช้ประโยชน์ ในอนาคตได้ (องค์การบริหารส่วนตำบลบือมัง, 2562)

ดังนั้นผู้วิจัยสนใจศึกษาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารตันไม้ ตำบลบือมัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ตำบลบือมั่ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

### ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาผู้วิจัยสนใจศึกษาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ตำบลบือมั่ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

2. พื้นที่ดำเนินการ วิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ตำบลบือมั่ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

3. กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ประธาน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ และผู้ใหญ่บ้าน

### ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นำผลการศึกษามาพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานด้านบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ของตำบลบือมั่ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

2. รับทราบถึงแนวทางกระบวนการบริหารงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

3. กลุ่มวิสาหกิจสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาของตนเองได้

4. ชุมชนได้รับทราบถึงกระบวนการบริหารจัดการตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

### คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ธนาคารต้นไม้ หมายถึง เป็นธนาคารที่สนับสนุนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้คนในชุมชนบ้านบือมั่ง มีความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ในชุมชนบ้านบือมั่ง

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน หมายถึง กลุ่มในชุมชนบ้านบือมั่งมาร่วมตัวกัน หรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อให้เศรษฐกิจพัฒนาให้ดีขึ้น โดยประชาชนเป็นหลักในการทำกิจกรรม

## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

#### ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ตำบลบือมั่ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์หามุ่งหาคำตอบโดยจำแนกตามวัตถุประสงค์และกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยโดยเนื้อหาที่ได้ทำการเรียบเรียงมานำเสนอ ดังต่อไปนี้

- แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับธนาคารต้นไม้
- แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
- แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการอนุรักษ์
- แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- แนวคิดเกี่ยวกับบริหารจัดการ

#### แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับธนาคารต้นไม้

ธนาคารต้นไม้ หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนปลูกต้นไม้ ตามแนวพระราชดำริ ปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ในที่ดินของตนเองและชุมชน โดยมีแผ่นดินเป็นธนาคาร ต้นไม้เป็นทรัพย์สินเพื่อสร้างความพอเพียง มั่งคั่ง ยั่งยืน (โครงการธนาคารต้นไม้ ธกส..2557) เป็นการสร้างต้นไม้ให้มีชีวิตและมีมูลค่า แล้วนำมูลค่าดังกล่าวไปสะสม ออมหรือฝากไว้กับสถาบันการเงินแทนการออมด้วยเงิน เพื่อให้ประชาชนองค์กรสามารถดำเนินการนำต้นไม้ไปเป็นหลักประกันค้ำประกันไว้กับธนาคาร เพื่อสร้างความมั่นคงและมีหลักประกันหนี้สินกับธนาคารผู้ให้กู้ยืมโดยไม่ต้องกังวลว่าที่ดินทำกินจะถูกยึด และเพื่อทำให้เกิดความมั่นคงทางด้านที่อยู่อาศัยพลังงาน อาหารและยา โดยการปลูกต้นไม้ในระดับครอบครัว ชุมชนเครือข่าย จนถึงระดับประเทศ เพื่อฟื้นฟูความสมดุลระบบนิเวศและพัฒนาฐานทรัพยากรธรรมชาติมุ่งแก้ปัญหา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สมาชิกเครือข่ายสามารถใช้ชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและแก้ไขปัญหาหนี้สินและความยากจนของครอบครัวและชุมชน เพื่อให้สมาชิกลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ มีเศรษฐกิจที่ดียั่งยืนและพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็ง สำหรับซึ่งมีองค์ประกอบ อยู่ 2 รูปแบบคือ ธนาคารต้นไม้ โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และธนาคารต้นไม้ โดยองค์กรภาคประชาชนและอื่นๆ (มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการประเทศไทย, 2558)

ธนาคารต้นไม้ทั้ง 3 แห่งมีกลวิธีการสร้างธนาคารต้นไม้ในแนวทางเดียวกันโดยยึดหลักการปลูกป่า 3 อย่าง เพื่อประโยชน์ 4 อย่าง เป็นการเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่แปลง โดยมีการรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างเครือข่ายในการจัดการธนาคารต้นไม้ร่วมกัน โดยเริ่มที่ตัวเอง ขยายออกเป็นชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sripooa et al.(2021) ที่พบว่า การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้และความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสุขภาพ โดยร่วมมือกันทั้งภาครัฐและ

เอกชน จึงควรดำเนินการอย่างจริงจัง ซึ่งต่อมาก็มี ธ.ก.ส.เข้ามาส่งเสริมทำให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น มีการประเมินมูลค่าต้นไม้ โดยยึดหลักการที่สำคัญของธนาคารต้นไม้คือต้นไม้จะต้องมีมูลค่าในขณะที่ยืนต้นอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับธนาคารต้นไม้ ของ Starfinger(2021)ซึ่งพบว่า หลักประกันเกี่ยวกับต้นไม้และธนาคารต้นไม้จึงเกิดขึ้นในประเทศไทยใช้ต้นไม้เป็นหลักประกันทางธุรกิจสำหรับเงินกู้ ระบบธนาคารต้นไม้แห่งชาติที่เป็นนวัตกรรมใหม่ของประเทศไทย โดยเป็นสาเหตุซึ่งนำไปสู่หลักประกันต้นไม้รวมถึงการรวมกลุ่มของเกษตรกรรายย่อย อีกทั้งซึ่งมีความสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Chambers & Leach(1989)โดยพบว่า ต้นไม้มีความสำคัญและศักยภาพมากขึ้นในการออมและความปลอดภัยสำหรับคนยากจน และเพื่อใช้ในการตอบสนองสถานการณ์ฉุกเฉินสำหรับการออมและความปลอดภัย

### แนวคิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 ได้ให้คำนิยามคำว่า “วิสาหกิจ ชุมชน” (Small and Micro community Enterprise -- SMCE) หมายถึง การประกอบการขนาดเล็กและขนาดจิ๋ว เพื่อจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการพึ่งพาตนเอง และเน้นความพอเพียงในครอบครัวและชุมชน ทุนในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแต่เพียง เงิน แต่รวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคม (กฎเกณฑ์ทางสังคมที่ร้อยรัดผู้คนให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน เป็นพี่น้องไว้ใจกัน) ให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน ยังประโยชน์ให้ชุมชนผู้เป็นเจ้าของวิสาหกิจนั้นเป็นหลัก ทั้งยัง กล่าวว่า ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด "วิสาหกิจชุมชน" หมายความว่า กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะ บุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะ เป็น นิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้ และเพื่อ การพึ่งพาตนเองของ ครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ดังนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจ ชุมชนประกาศกำหนด

เสรี พงศ์พิศและคณะ,2544 ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไว้ 3 ข้อ สรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนควรเน้นการใช้ทรัพยากรและบุคคลภายในชุมชนเอง เพื่อการพึ่งพาตนเอง และเป็น รากฐานให้กับระบบเศรษฐกิจในภาพรวม
2. การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจึงควรเริ่มต้นและดำเนินงานจากภายในชุมชนใช้การบริหารจัดการที่เป็นอิสระ สอดคล้องกับศักยภาพขององค์กรชุมชน โดยใช้ปัจจัยการผลิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เรียนรู้ ทั้งด้านการ จัดการผลผลิต การพัฒนาระบบทุน และ สวัสดิการชุมชน ไม่ใช่การคอยโอกาสหรือแสวงหากำไรสูงสุด
3. การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ควรเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนด้วยการแสวงหาความร่วมมือกับองค์กรภายนอก โดยชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจเรื่องต่างๆเอง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าชุมชนควรมีบทบาทในการริเริ่มสร้างวิสาหกิจชุมชนด้วยตนเอง ด้วยการระดมศักยภาพของชุมชนมี การวางแผนและการจัดการแหล่งวัตถุดิบ แหล่งเรียนรู้และสร้างเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อให้เกิดระบบการจัดการและการ พัฒนารายได้

ด้วยการส่งเสริมการใช้ทุนชุมชน ได้แก่ ทุนทางชีวภาพ (ทรัพยากรธรรมชาติ) ทุนทางสังคม (แรงงาน) และทุนทางวัฒนธรรม (ภูมิปัญญาท้องถิ่น) ในแต่ละพื้นที่มา ประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และบริการ สร้างรายได้แก่ครอบครัวและชุมชนอันเป็นหลักสาคัญของ การประยุกต์ใช้แนวคิด “วิสาหกิจชุมชน” ในการเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากและความเข้มแข็งของชุมชน โดยเป้าหมายสำคัญของ วิสาหกิจชุมชน คือ การมุ่งสร้าง “ความพอเพียง” ที่มีระดับการดำเนินการ 3 ระดับ คือ ระดับครัวเรือน มุ่งเน้นการพึ่งพาตนเองทำกิน ทำใช้ในระดับครัวเรือนในลักษณะหลากหลายลดรายจ่ายและลดภาวะพึ่งพิงจากภายนอกชุมชนเป็นสำคัญ ระดับชุมชนและเครือข่าย เป็นการดำเนินการโดยครอบครัวหรือกลุ่มซึ่งมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ในระดับชุมชนหรือเครือข่าย ก่อเกิดระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ในชุมชนและเครือข่าย และระดับธุรกิจ อันเป็นผลมาจากส่วนต่างที่เหลือจากการอุปโภคบริโภคใน ระดับครัวเรือน ชุมชน และเครือข่าย และนำมาสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคของภายนอกชุมชน และเครือข่าย (วิภาวี กฤษณะภูติ, 2559)จึงเป็นแนวทางการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน เพื่อพัฒนาธุรกิจและผลิตภัณฑ์สู่การเป็น เศรษฐกิจพอเพียงขั้นก้าวหน้า ทั้งนี้ ขั้นตอนในการดำเนินการตามแนวคิดวิสาหกิจชุมชนมีทั้งหมด 9 ด้าน ได้แก่

- 1) การจัดตั้งกลุ่ม หมายถึง แนวทางการความเป็นมาของการริเริ่มรวมตัวกันเป็นกลุ่ม
- 2) การจัดการกลุ่ม หมายถึง การดำเนินการของกลุ่มเกี่ยวกับการกำหนดบทบาทหน้าที่ และการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของสมาชิกกลุ่ม
- 3) การวางแผนการผลิต หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนการกำหนดระยะเวลาและรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเสมือนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไปและการจัดทำแผนธุรกิจ (หมายเหตุ การจัดทำแผนธุรกิจ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดแผนต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับการเขียนแผนธุรกิจเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการดำเนินการของกลุ่ม ได้แก่ องค์กร และการจัดการ แผนการผลิต แผนการตลาด และแผนการเงิน)
- 4) การจัดการการผลิต หมายถึง การจัดการด้านวัตถุดิบ การออกแบบการผลิตโดยพิจารณาระบบห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพภัณฑ์ และการเขียนตำนานผลิตภัณฑ์
- 5) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ หมายถึง การเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การออกแบบบรรจุและการส่งเสริมการขาย (Promotion)
- 6) การตลาด หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจำหน่าย (Place)
- 7) การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของ กลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ
- 8) การเงิน หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการได้มา การเก็บรักษาและการใช้จ่ายเงินของกลุ่มอย่างเป็นระบบ
- 9) การจัดทำบัญชี หมายถึง การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการจดบันทึกรายรับ รายจ่าย และหนี้สินของกลุ่มอย่างเป็นระบบ

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 (2561) กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชน หมายความว่า กิจการ ของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันมีวิถีชีวิต ร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็คนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้าง รายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน

### ทฤษฎีเกี่ยวกับการอนุรักษ์

การอนุรักษ์ (Conservation) ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 มีความหมายว่า การรักษาให้คงเดิม ดังนั้นจึงมีผู้เข้าใจความหมายของการอนุรักษ์ไปทำนองความหมายของ Preservation กล่าวคือ เป็นการเก็บรักษาให้คงสภาพเดิมไว้ ไม่สามารถแตะต้องได้ เช่น ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ก็เพียงแต่ปล่อยให้สภาพป่าไม้พัฒนาไปเองตามธรรมชาติห้ามมิให้มี การนำผลผลิตจากป่าไม้มาใช้ประโยชน์ ซึ่งความเข้าใจดังกล่าวถูกต้องตามความหมาย ของการอนุรักษ์เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น มิได้ครอบคลุมความหมายที่แท้จริงทั้งหมดแต่อย่างใด (ดุสิต เวชกิจและคณะ, 2543)

การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมให้ได้ผลอย่างแท้จริงต้องอาศัยทั้งเวลาและทรัพยากร โดยจะต้องแก้ไขที่ต้นเหตุสำคัญ คือตัวมนุษย์โดยทำให้มนุษย์เข้าใจ ตระหนัก เห็นคุณค่าและลงมือแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้กลยุทธ์ทางการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการใช้กระบวนการทางสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education Process) มาเป็นหนทางในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ สร้างความตระหนัก เปลี่ยนค่านิยม ให้ประชาชนทุกคน ทุกเพศทุกวัย มาร่วมมือกันมีจิตสำนึกสาธารณะที่ จะมีความรับผิดชอบต่อปัญหาพลังงาน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อมประเด็นอื่นๆ อย่างเป็นระบบด้วยการที่ใช้ การศึกษาที่มีอยู่ทุกระบบที่มีอยู่แล้วให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ระบบการศึกษาดังกล่าวคือการศึกษาใน ระบบ (Formal Education) ตั้งแต่ระดับเตรียมอนุบาล อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา และนอกระบบ (Non-formal Education) คือการศึกษาผู้ใหญ่ที่มีมานานแล้วในประเทศไทย รวมทั้งระบบ การศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Education) ด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Education) โดย การจัดการฝึกอบรมให้มีจิตสำนึกสาธารณะที่จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จึงจะสามารถแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นองค์รวม (นงนภัส คู่ วรรณัญญู เทียงกมล. 2554 )

สิ่งแวดล้อมศึกษามีจุดเริ่มต้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1977 ในการประชุมที่เมืองทปิลิซี ประเทศรัสเซีย และได้วาง หลักการ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแนวทางในการจัดการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาขึ้นอย่างเป็น รูปธรรม เป็นการนำกระบวนการทางสิ่งแวดล้อมศึกษามาใช้เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงธรรมชาติและ ปัญหา ที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมือง มีเจตคติให้มีความเอื้ออาทร ห่วงใย และ รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม มีค่านิยมที่ถูกต้องเหมาะสมในการปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อม มีทักษะใน การแก้ปัญหาตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การป้องกันปัญหา การสื่อความหมาย การตัดสินใจ การ ประนีประนอม การสร้างความร่วมมือ การแสวงหาหุ้นส่วน การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และการมีส่วนร่วมและ การลงมือปฏิบัติเพื่ออุทิศตนในการร่วมลงมืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตของคนรุ่นต่อไป ซึ่งเป้าหมาย

สำคัญที่สุดในการแก้ไขและป้องกันปัญหาที่เกิดกับสิ่งแวดล้อม คือการที่ทำให้คนมีพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติในเชิงบวกอย่างยั่งยืนนั่นเอง (สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2551; นงนภัศร์ คู่ วรัญญ์ เทียงกลม, 2551 )

## แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

### 1.1 แนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมนั้น มีแนวคิด ที่น่าสนใจอยู่ 2 กลุ่ม แนวคิด คือ

1.1.1 **กลุ่มแรก** เห็นว่าเหตุผลความจำเป็นที่มนุษย์ต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ก็เพื่อประโยชน์ต่อตัวมนุษย์เอง ไม่ว่าจะเพื่อคนรุ่นปัจจุบันหรือ อนาคต หากมนุษย์ทำลายทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไป จนทำให้ธรรมชาติขาดสมดุลก็จะทำให้มนุษย์ได้รับความเดือดร้อน เนื่องจากความเสียหายและภัยพิบัติต่างๆ ย่อมตามมา กล่าวคือ แนวคิดนี้ถือความมนุษย์เป็น ศูนย์กลางของสิ่งทั้งหลายทั้งปวงในโลกนี้

1.1.2 **กลุ่มที่สอง** เห็นว่าเหตุผลความจำเป็นที่มนุษย์ต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ก็เพื่อประโยชน์ในการรักษาระบบนิเวศน์ให้คงอยู่แนวคิดนี้ถือว่ามนุษย์เป็น เพียงส่วนหนึ่งของระบบนิเวศน์ทั้งหมดเท่านั้น และมองว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเสมอ สิ่งมีชีวิตทุกชนิดต้องพึ่งพาอาศัยกัน ดังนั้นหากระบบนิเวศน์ขาดสมดุลมนุษย์ย่อมได้รับความเดือดร้อนไปด้วย กล่าวคือแนวคิดนี้ยึดถือทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเป็นศูนย์กลางของสิ่งทั้งหลายทั้งปวงในโลกนี้

การที่สังคมมนุษย์มุ่งแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยไม่ คำนึงถึงผลกระทบที่ตามมา จึงเป็นเหตุทำให้สถานะของโลกเปลี่ยนไป ด้วยเหตุนี้ในด้านการจัดการ สิ่งแวดล้อม การ์เรตต์ ฮาร์ดิน (Garrett Hardin) นักนิเวศน์จากประเทศสหรัฐอเมริกา จึงเสนอว่า เพื่อมิให้ทรัพยากรเสื่อมโทรมและร่วมกันรักษา ธรรมชาติ รัฐจึงต้องเข้ามาแทรกแซงโดยการแปลงให้ทรัพยากรธรรมชาติเป็น นสิทธิของรัฐโดยกฎหมาย (de jure right) และดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยยึดหรือแปรสภาพทรัพยากรธรรมชาติให้มาเป็นของรัฐ แล้วรัฐดูแลจัดการและบำรุงรักษา ด้วยตัวเอง หรือมอบสิทธิให้บุคคลอื่นจัดการ

ในปัจจุบัน รูปแบบการมอบหมายสิทธิในการดูแลจัดการสิ่งแวดล้อม ที่ได้รับการยอมรับ คือ การมอบหมายให้ชุมชนจัดการ ด้วยรากฐานความคิดที่ว่า การให้ชุมชน เข้ามาดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติร่วมกับรัฐเป็นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืนโดยหลักการนี้เป็นของอีลินอร์ ออสโตรม (Elinor Ostrom) ผู้ซึ่งได้รับรางวัลโนเบล สาขาเศรษฐศาสตร์ 8 และเป็นผู้ที่เสนอหลักการที่ว่าชุมชนสามารถดูแล ทรัพยากรร่วมได้เอง (Common Pool Resources) 8 ประการ ดังนี้

1) ต้องมีการระบุขอบเขตไว้อย่างชัดเจน (Clearly Defined Boundaries) ชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรต้องแยกแยะกันเองได้ว่าใครคือคนที่มีสิทธิในทรัพยากรนั้นและใครไม่มี สิทธิ และทรัพยากรที่ถูกจัดการนั้นต้องสามารถแยกแยะได้ว่าชุมชนดูแลกันเองหรือเป็นของระบบนิเวศสังคมที่ ใหญ่กว่านั้น

2) ต้องมีความสอดคล้อง (Congruence) หมายถึงความสอดคล้อง ระหว่าง กติกาว่า ด้วยการเก็บเกี่ยวทรัพยากรและการบำรุงรักษา และความสอดคล้องระหว่างต้นทุนและผลประโยชน์ตอบแทน

3) คนส่วนใหญ่ที่ได้รับผลจากการบริหารจัดการทรัพยากรต้องมีสิทธิในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และปรับปรุงกฎกติกาในการจัดการทรัพยากร

4) ต้องมีการกำกับดูแลที่มีประสิทธิผล โดยคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการใช้ทรัพยากรนั้นๆ มีการสอดส่องดูแลพฤติกรรมที่เก็บเกี่ยวทรัพยากรและการบำรุงรักษา ระบบทรัพยากรของผู้ใช้ทรัพยากรว่าเป็นไปตามกติกาที่ตกลงร่วมกันหรือไม่เพียงใด และมีการสอดส่องดูแลสภาพของทรัพยากรอย่างสม่ำเสมอ จะได้สามารถปรับเปลี่ยนกฎกติกาได้ อย่างทันท่วงที

5) การลงโทษ ต้องเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป คือ คนที่ละเมิดกฎกติกา ครั้งแรกๆ จะถูกลงโทษค่อนข้างเบา ถ้าทำผิดซ้ำซากจะถูกลงโทษรุนแรงขึ้น เพราะการลงโทษควรเป็นไปเพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชุมชน

6) มีกลไกจัดการความขัดแย้งที่มีต้นทุนต่ำและทำได้ง่าย

7) รัฐให้การยอมรับในสิทธิของชุมชน ในการวางกติกาการใช้และจัดการ ทรัพยากรร่วม

8) กติกาและกระบวนการจัดการทรัพยากร จะต้องเชื่อมโยงสอดคล้องกับ ระบบที่ใหญ่กว่า เช่น กฎหมาย โดยมีระบบการจัดการของชุมชน เป็นฐานราก

นอกจากนี้ออสโตรอม ยังชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนในชุมชน สามารถมาตกลงออกแบบกฎกติกากันได้ตั้งแต่ต้น คือ “ความไว้วางใจ” (trust) และ “การตอบแทน” (reciprocity) เพราะคนที่ไว้นับถือเชื่อใจซึ่งกันและกันยอมร่วมมือกันง่ายกว่าเดิม และตอบแทนกันได้ง่าย ทั้งทางบวกและทางลบ เช่น ให้การชื่นชมยกย่องคนที่ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรชุมชน ประณามคนที่ เอาเปรียบคนอื่น การค้นพบของออสโตรอม ยืนยันถึงประโยชน์ของการช่วยเหลือเกื้อกูลร่วมทุกข์ ร่วมสุขกัน อันเป็น คุณธรรมพื้นฐานของภูมิปัญญาตะวันออก รวมทั้งในไทยมาช้านาน และออสโตรอม ยังชี้ว่าสิ่งที่สำคัญกว่าความไว้นับถือเชื่อใจและการตอบแทนกันนั้น ที่สุดแล้วก็คือการที่ชุมชนสามารถ “แก้ปัญหาาร่วมกัน ” ได้อย่างแท้จริง

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ประสบความสำเร็จ ประเด็นสำคัญ มิได้อยู่ที่การจัดการสิ่งแวดล้อมแต่อยู่ที่การจัดการมนุษย์ โดยปกติปัญหาสิ่งแวดล้อม หากเกิดขึ้นตามสภาพธรรมชาติหรือปรากฏการณ์ทางธรรมชาติจะมีการปรับคืนสภาพได้เอง โดยมนุษย์ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องและใช้เวลาค่อนข้างสั้นตรงกันข้ามสำหรับปัญหาสิ่งแวดล้อม ที่เกิดขึ้นจากการกระทำโดยน้ำมือของมนุษย์มักจะเป็นสภาพปัญหาที่มีความรุนแรงการบำบัด

ฟื้นฟูที่ทำได้ยาก และโดยปกติจะใช้ระยะเวลาในการฟื้นฟูให้คืนสภาพดังเดิมได้ค่อนข้างยาวนาน และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายสูง โดยการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีหลักการ ดังนี้

1) หลักการมีส่วนร่วมของทุกคน ถึงแม้ว่าเราไม่ได้เป็นผู้สร้างหรือผู้ก่อให้เกิด ปัญหาโดยตรง เราก็ควรต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการรักษาสิ่งแวดล้อม โลกเรามีเพียงหนึ่ง (One world) ผลกระทบที่เกิดขึ้นบนพื้นโลก ณ ที่ใดก็ตาม ย่อมมีผลกระทบต่อคนทั้งโลกการแก้ปัญหา สิ่งแวดล้อมบนพื้นโลกนั้น ทุกคนต้องร่วมมือร่วมแรงและร่วมใจกัน เพื่อจรรโลงโลกของเราให้คงอยู่ อย่างยั่งยืนต่อไป

2) หลักการจัดการแบบบูรณาการ (Integrated approach) เพื่อจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น เพียงนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาใด สาขาหนึ่ง ไม่อาจจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมให้ถูกลงได้ปัญหาสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ มากมาย ทั้งที่อยู่ในส่วนสาเหตุหรืออยู่ในส่วนของผลกระทบ การให้นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญ ในทุกสาขาที่เกี่ยวข้อง มาประชุมเพื่อระดมความคิด ย่อมได้แนวทางในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้ดีกว่า และมีประสิทธิภาพ

การแก้ปัญหาความร่อยหรอของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องอาศัยการจัดการอย่างเป็นระบบ และพิจารณาเป็นองค์รวมมากกว่า การพิจารณาและแก้ปัญหาอย่างแยกส่วน แนวคิดและหลักการที่สำคัญในการแก้วิกฤติการณ์ สิ่งแวดล้อมของโลกในปี จจุบันให้ประสบผลสำเร็จนั้น ต้องเน้นทั้งการจัดการมนุษย์และ สิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปมิใช่การจัดการอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว เนื่องจากรากเหง้าสาเหตุ ที่สำคัญของวิกฤติการณ์สิ่งแวดล้อมของโลก คือ พฤติกรรมของมนุษย์ดังนั้น การแก้ปัญหาที่ต้นตอ จึงต้องแก้ที่มนุษย์ "ได้แก่" การสร้างความตระหนักและจิตสำนึกให้เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากร การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การวางกฎเกณฑ์และระเบียบของชุมชน การจัดสรรทรัพยากรอย่างเสมอภาค สำหรับประเด็นของการจัดการสิ่งแวดล้อม ต้องเน้นที่ตัวกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น เพื่อสร้างเสริมทรัพยากรในปี ่าไม่มาให้หมดไป เช่น การวางระเบียบกฎเกณฑ์ข้อหวงห้ามของ การเข้าไปใช้ประโยชน์ในป่าชุมชน กิจกรรมการปลูกป่าในวันสำคัญต่าง ๆ การทำวังปลาเขตสงวน รวมไปถึงประเพณีและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น การบวชป่า เป็นต้น

**ความหมายของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม"** เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน เราสามารถแยกการให้คำจำกัดความได้ ดังนี้

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตเห็นได้ด้วยตาเปล่า และ ไม่สามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่า รวมทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น

แวดล้อมที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ได้แก่ บรรยากาศ น้ำ ดิน แร่ธาตุ และสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่บนโลก (พืชและสัตว์) ฯลฯ

สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ สาธารณูปการต่างๆ เช่น ถนน เขื่อนกั้นน้ำฯ หรือระบบของสถาบันสังคมมนุษย์ ที่ดำเนินชีวิตอยู่ ฯลฯ

ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์สามารถนำใช้ประโยชน์ได้ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ พืชหญ้า สัตว์ป่า แร่ธาตุ พลังงาน และกำลังแรงงาน เป็นต้น

การจัดการ (Management) หมายถึง การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพในรูปแบบต่างๆทั้งด้านการจัดหา การเก็บรักษา การซ่อมแซม การใช้อย่างประหยัด และการสงวนรักษากิจกรรมที่ดำเนินการนั้น สามารถให้ผลยั่งยืนต่อมวลมนุษย์และธรรมชาติ

จากคำจำกัดความข้างต้น การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงหมายถึงดำเนินงานต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านก็รักษา การซ่อมแซม การใช้อย่างประหยัด และการสงวนรักษา เพื่อให้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมนั้น สามารถใช้อำนวยประโยชน์แก่มวลมนุษย์ใช้คนใช้คนไปอย่าง ในภาคเคลมเพื่อสนองความต้องการในระดับต่าง ๆ ของมนุษย์ และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด

ของการพัฒนาคือ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักการอนุรักษ์ด้วยการใช้ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด ประหยัด และก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

สมนึก ชัยธรรม (2542) กล่าวว่า iva การอนุรักษ์ทรัพยากรเป็นเรื่องสำคัญซึ่งจะสำเร็จลงได้ต้องอาศัย ความร่วมมือจากทุกฝ่ายให้เกิดความรักความหวงแหน เห็นความสำคัญ และความจำเป็นในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรอย่างใดอย่างหนึ่งจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงถึงทรัพยากรอื่นในเวลาเดียวกัน ด้วย และจำเป็นอย่างยิ่งที่มนุษย์ต้องมีความรู้ ความเข้าใจธรรมชาติและนำเอาวิทยาการต่างๆ มาช่วยในการ ใช้ทรัพยากรให้เป็นไปอย่างประหยัด เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติ สามารถอำนวยประโยชน์แก่มวลมนุษยให้ มากที่สุดนานที่สุดเท่าที่จะทำได้

### ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม“การมีส่วนร่วมของประชาชน” คือ การเข้ามาช่วยเหลือหรือร่วมใน กระบวนการดำเนินงานต่างๆ ของรัฐที่ส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ ถ่องแท้และสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดประสิทธิผลและสร้างความสมดุลระหว่างรัฐซึ่งเป็น ผู้ปกครองกับประชาชน ซึ่งเป็นผู้ได้รับการปกครองแห่งรัฐ [13] ซึ่งทฤษฎีที่สำคัญแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1)ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบตัวแทน และ 2) ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยเงื่อนไขสำคัญที่จะ ทำให้ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมสามารถเป็นไปได้ คือ ความเป็นพลเมืองที่มีเสรีภาพและมีความเท่าเทียมกัน อันเป็นหลักการสาคัญที่สุดของทฤษฎีประชาธิปไตยที่ให้ความสาคัญมาโดยตลอดหลักการมีส่วนร่วมสามารถ แบ่งเงื่อนไขพื้นฐานที่สำคัญได้ออกเป็น 3 ประการ คือ ต้องมีอิสรภาพ ต้องมีความเสมอภาค และต้องมี ความสามารถ โดยหากขาดเงื่อนไขดังกล่าวแล้ว การมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ อาจขาดความสมบูรณ์ อันจะ ส่งผลต่อผลลัพธ์ที่ควรจะเป็นและไม่สามารถทำให้เป้าหมายเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรูปแบบของการ มีส่วนร่วมแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ คือ 1) การมีส่วนร่วมโดยตรง แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มการรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร กลุ่มการประชุมปรึกษาหารือ ซึ่งปัจจุบันสามารถพบเห็นได้ 2 กรณี ได้แก่ กรณีการประชุมใน ระดับชุมชนและกรณีการประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ และกลุ่มการร่วมในการตัดสินใจ 2) การมี ส่วนร่วมโดยอ้อม กล่าวคือ เป็นการใช้กลไกทางกฎหมาย เป็นลักษณะของการเรียกร้องและป้องกันสิทธิของ ตนเอง อันเนื่องมาจากการไม่ได้รับความเป็นธรรมและเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ตนเองคิดว่าควรจะได้รับ ซึ่งประชาชนสามารถใช้สิทธิของตนตามกฎหมายทั้งในรูปของปัจเจกและในรูปขององค์กรตามที่ได้ระบุไว้ใน พระราชบัญญัติต่าง ๆ 1.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการในกฎหมายคณะกรรมการสามารถแบ่งประเภท ตามหลักการจัดองค์กรและการบริหารได้เป็น 4 ประเภท คือ 1) คณะกรรมการนโยบาย เป็นผู้วางนโยบาย หลักให้แก่องค์กรนั้น ๆ เพื่อรับไปปฏิบัติตามแนวนโยบายดังกล่าว โดยคุณสมบัติของกรรมการจึงต้องอยู่ใน ระดับสูง ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระดับชาติและคณะกรรมการเกี่ยวกับ นโยบายในระดับองค์กรฝ่ายปกครอง 2) คณะกรรมการที่ปรึกษา เป็นคณะกรรมการที่ให้ค าปรึกษาหรือ ความเห็นใด ๆ ต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจในองค์กร โดยมีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ

ในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดี เช่น นอกจากจะมีกรรมการจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องแล้วมักจะต้องมี “กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ” อีกจำนวนหนึ่งเพื่อร่วมให้ความรู้ในเรื่องนั้นๆ 3) คณะกรรมการบริหาร เป็น คณะกรรมการที่ค่อนข้างพบน้อย แต่มักจะใช้ในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเงินประเภทกองทุนต่าง ๆ องค์กร ควบคุมการประกอบวิชาชีพอิสระ และสภาการศึกษาระดับอุดมศึกษา และ 4) คณะกรรมการปฏิบัติ เป็น องค์กรในระดับล่างที่จะเป็นผู้ดำเนินการต่าง ๆ โดยท าหน้าที่ปะปนกับหน้าที่ในสามประเภทข้างต้น โดยทั่วไป คณะกรรมการจะประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ทั้งหมด 4 ส่วน ได้แก่ 1) ประธานกรรมการ ผู้ที่อาจกำหนดให้ เป็นประธานกรรมการได้มี 3 ประเภท คือ ผู้ดำรงตำแหน่ง

1.ทางการเมือง ข้าราชการประจำ และผู้ทรงคุณวุฒิ 2) กรรมการโดยตำแหน่ง 3) กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และ 4) เลขานุการ ทั้งนี้ ไม่จำเป็นว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการจะต้องประกอบด้วย 4 ส่วน ดังกล่าวเสมอไป และจำนวนของคณะกรรมการควรมีผู้เป็นกรรมการจำนวนเท่าใดนั้น คงขึ้นอยู่กับภารกิจและ วัตถุประสงค์ของคณะกรรมการ ซึ่งในแง่ของการเขียนกฎหมายแล้วต้องค านึงถึงองค์ประชุมด้วย เนื่องจากถ้า กำหนดให้มีกรรมการมากจะมีปัญหาองค์ประชุมตามมา อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการควรมีสัดส่วนระหว่าง กรรมการที่เป็นฝ่ายบริหารและกรรมการที่ไม่เป็นฝ่ายบริหารที่สะท้อนอ านาจที่ถ่วงดุลกันอย่างเหมาะสม โดย กรรมการสามารถทำงานร่วมกับคณะกรรมการทั้งหมดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแสดงความเห็นได้ อย่างอิสระ สุณีย์ มัลลิกะมาลย์. (2545).

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน แบ่งออกเป็น 2กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1ทฤษฎีความเป็นผู้แทน เน้น เฉพาะการวางโครงสร้างสถาบันเพื่อเป็นเครื่องมือในการให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กร อย่างแท้จริง และกลุ่มที่ 2ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม มองว่า การมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษาและ พัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคมที่มีความรับผิดชอบนั้น (ติน ปรัชญพฤทธิ. 2543 : 25)

นิภาภรณ์ เกียรติสุข (2539,) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นพฤติกรรมที่ประชาชน หรือคนที่อยู่ ร่วมกันในสังคมพัฒนาปัญญา ความรู้ ความสามารถ โดยแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม หรือสิ่งที่ตนอาศัยอยู่

อภิญา กังกัสนารักษ์ (2544)ได้นำด้ นำเสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ชุมชนต้องด้มี ส่วนร่วมใน 4ขั้นข้ ตอน ได้แก่1)การมี ส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการร่วมค้ันค้ หาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจก้าหนดความต้อด้การและร่วม ลำด้บด้ความสำ คัญค้ของความต้อด้การ2) การมีส่วนร่วมในขั้นข้การวางแผน ก้าหนดวัตถุประสงค์วิค้ธีวิธีการแนวทางการด้เนินงาน รวมถึง ทรัพยากรและแหล่งวิทยากรที่จะใช้ใช้โครงการ3)การมีส่วนร่วมในขั้นข้ ตอนการด้เนินโครงการ ด้ ประโยชน์ในด้ด้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้ดันทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน 4)การมีส่วนร่วมใน การประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ด้รู้ว้ว่า ผลจากการด้เนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ค้ที่ ก้าหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถก้าหนดการประเมินผลเป็นระยะต้อเนื่องหรือประเมิน ผลรวมด้ด้ที่โครงการในคราวเดียวกันด้ด้

เมตต์ เมตต์กัฏการุณจิต (2553) ได้ก้ด้กล่าวถึงประเภทของการมีส่วนร่วมด้สามารถก้าแนกการมีส่วนร่วม ออก เป็น 2 ประเภท ดังด้นี้

1) การมีส่วนร่วมโดยตรง การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับกัการตัดสินใจเป็นสำคัญดังนั้นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการ มักจะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของกรรมการที่ปรึกษา ที่ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรค ไม่สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่น เข้ามาร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไปหรือเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วม โดยตรงจึงมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่าเป็นการร่วมอย่างเป็นทางการและมักทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น คำ สั่งแต่งตั้งหนังสือเชิญ ประชุม บันทึกการประชุม เป็นต้น

2) การมีส่วนร่วมโดยอ้อม การมีส่วนร่วมโดยอ้อมเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมาย อย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้ร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร แต่เป็นเรื่องของการให้กัการสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุ เป้าหมายเท่านั้น เช่น การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือ เป็นต้น

## แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

### ความหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

มัลลิกา ต้นสอน (2554,) การบริหาร (Administration) หมายถึง การกำหนดแนวทางหรือนโยบาย การสั่งการ การอำนวยการ การสนับสนุนและการตรวจสอบให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ

บรรจบ เนียมมณี ( 2553 ) การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาทำงานร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างรวมกัน โดยประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

- 1) บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
- 2) ต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน
- 3) ต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการกระทำร่วมกันเด่นชัด วัตถุประสงค์นั้น ๆ ต้อง

ตรงกันในหมู่บุคคลผู้ร่วมกระทำการ

คำว่า การบริหารส่วนใหญ่มักจะนึกถึงการบริหารราชการโดยมีคำศัพท์ที่ใช้มี 2 คำ คือ การบริหาร (Administration) นิยมใช้กับการบริหารการหรือการจัดการเกี่ยวกับนโยบาย ศัพท์อีกคำหนึ่ง คือ การจัดการ (Management) นิยมใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชนหรือการดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้อย่างไรก็ตามคำว่า การบริหารกับคำว่า การจัดการใช้แทนกันได้ มีความหมายเหมือนกันซึ่งจะใช้คำสองคำนี้ ปะปนกันตลอดไปตามความเหมาะสมจึงจำเป็นที่จะต้องใช้ความรู้ทั้งที่เป็นศาสตร์และศิลปะเพื่อเอาคนและทรัพยากรมารวมกันแล้วให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการปัจจัยในการบริหารมีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. คนหรือบุคคล(Man) เป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารงานหน่วยงานหรือองค์การต่าง ๆ จำเป็นต้องมีคนที่ปฏิบัติงาน ผลงานที่ดีจะออกมาได้ต้องประกอบด้วยบุคคลที่มีคุณภาพและมีความรับผิดชอบต่อองค์การหรือหน่วยงานนั้น ๆ

2. เงิน (Money) หน่วยงานจำเป็นที่จะต้องมีงบประมาณเพื่อการบริหารงานหากขาดงบประมาณการบริหารงานของหน่วยงานก็ยากที่จะบรรลุเป้าหมาย

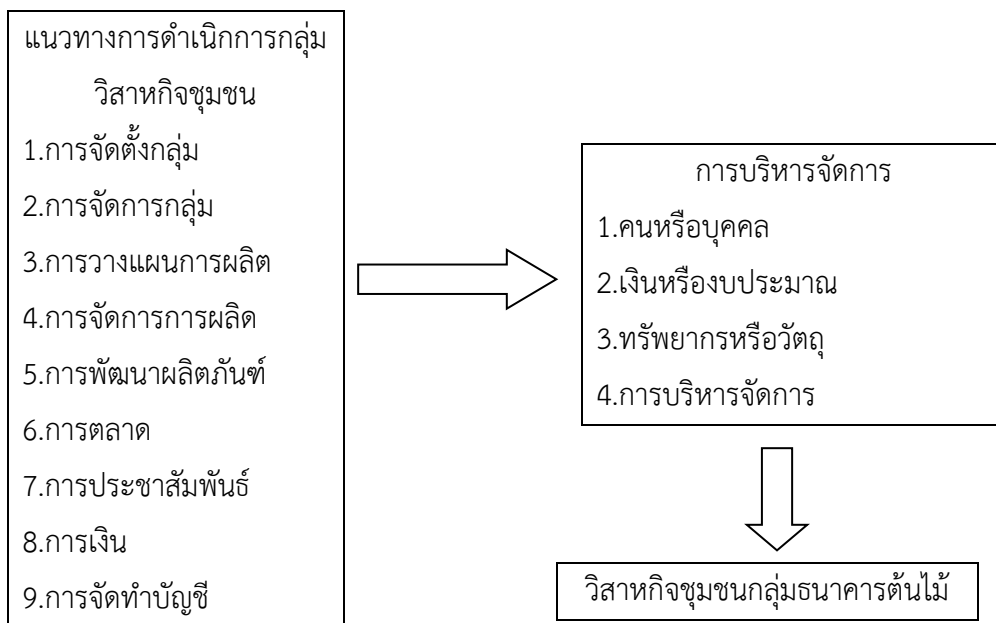
3. ทรัพยากรหรือวัสดุ(Material) การบริหารจำเป็นต้องมีวัสดุอุปกรณ์หรือทรัพยากรในการบริหาร หากหน่วยงานขาดวัสดุอุปกรณ์หรือทรัพยากรในการบริหารแล้วก็ย่อมจะเป็นอุปสรรคหรือ ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน

4. การบริหารจัดการ (Management) เป็นภารกิจของผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาโดยตรง คือเป็น กลไกและตัวประสานที่สำคัญที่สุดในการประมวล ผลักดันและกำกับปัจจัยต่างๆทั้ง 3 ประการ ให้สามารถ ดำเนินไปได้โดยมีประสิทธิภาพจนบรรลุเป้าหมายของหน่วยงานตามที่ต้องการ (สมคิด บางโม, 2546, หน้า60)

### งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาถึงด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน กลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนชโลบลจักรี ตำบลบ้านกิว อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนชโลบลจักรี จำนวน 35 ราย ประกอบด้วย 1) ผู้นำและผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 5 ราย 2) สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 30 ราย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้าง และการประชุมกลุ่มย่อยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน สมาชิกมีความพึงพอใจมากที่สุดในการจัดการสินค้าหรือบริการ รองลงมา การบริหารตลาด การจัดการความรู้และข้อมูล ผู้นำและการบริหารวิสาหกิจชุมชน การวางแผนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน และการบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ส่วนแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ด้านการพัฒนาสมาชิกกลุ่มคือ การส่งเสริมการเก็บออมเพื่อเป็นเงินลงทุน การเสริมสร้างความรู้การปลูกพืชผักอื่นๆ การทำปุ๋ยใช้เองเพื่อลดต้นทุน การปลูกพืชผักให้กับสมาชิก ด้านการพัฒนาการผลิตและการตลาด ส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว การจัดทำแผนการผลิต และ เพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลผลิต และการแปรรูปผลผลิต ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชผักอินทรีย์ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ทุกขั้นตอนแก่คนที่สนใจและสมาชิกรุ่นต่อไป (วิเชียร วงศ์วัน และหัสยา วงศ์วัน )

### กรอบแนวคิดการวิจัย



## บทที่ 3

### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ตำบลป้อมมิ่ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ใช้ระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งในบทนี้กล่าวถึงประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้และการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ระยะเวลาการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. เครื่องมือที่ใช้และการสร้างเครื่องมือ
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
5. ระยะเวลาการวิจัย

#### ผู้ให้ข้อมูลหลัก

1. นายกองค้การบริหารส่วนตำบลป้อมมิ่ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา จำนวน 1 คน
2. ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน
3. ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ 1 คน
2. สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 5 คน

#### เครื่องมือที่ใช้และการสร้างเครื่องมือ

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอน การดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา วิสาหกิจธนาคารต้นไม้ ตำบลป้อมมิ่ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ได้แก่การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแนวทางในการกำหนดกรอบคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ (Main Questions) ได้มาจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปัญหาของคำถามในการศึกษา โดยในการสัมภาษณ์นั้นให้ครอบคลุม เนื้อหาตามที่ต้องการ โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์
- 2) กำหนดขอบข่ายของข้อมูล ที่ต้องการให้ครอบคลุมกรอบการศึกษาค้นคว้า

3) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วนำเสนอต่อที่ปรึกษาโครงการวิจัย เพื่อ พิจารณาความถูกต้อง และให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน เพื่อ พิจารณาประเด็นที่สอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ของการวิจัยรวมถึงความถูกต้องเหมาะสม และ ปรับปรุงแก้ไขทางด้าน ภาษาตามคำแนะนำ ของผู้เชี่ยวชาญ

5) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไป

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จากหลักสูตร รัฐศาสตร์ สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ถึง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนวนาคารต้นไม้ ตำบลป้อมมั่ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย โดย แนบกำหนดการ นัดหมายที่จะไปสัมภาษณ์ ประธานวิสาหกิจชุมชนชนวนาคารต้นไม้ นายรุสดี ยะหะแม

2) ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ให้กับประธาน และคณะกรรมการกลุ่ม และเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ จำนวนทั้งหมด 8 คน ล่วงหน้า 3 วันก่อนวันที่นัดสัมภาษณ์ ด้วย ตนเอง

3) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Selection Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) โดยทำการ สัมภาษณ์

### การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งดำเนินการตาม ขั้นตอนดังนี้

- 1) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
- 2) จำแนกและจัดระบบข้อมูลเป็นการนำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่ออกให้เป็นระบบ
- 3) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction) เป็นการนำข้อมูลที่ได้ จากเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์เพื่อหาบทสรุปร่วมกันของเรื่องนั้น
- 4) นำเสนอข้อมูลเป็นข้อความแบบบรรยาย

### ระยะเวลาการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนวนาคารต้นไม้ ตำบลป้อมมั่ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา โดยมีระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่วันที่ 20 เดือนมิถุนายน 2567 จนถึงวันที่ 1 ตุลาคม 2567

## บทที่ 4

### ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการนำเสนอถึงการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ตำบลป้อมมิ่ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ซึ่งผลจากการศึกษาเป็นการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย 1 ประเด็นหลักคือ

เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ตำบลป้อมมิ่ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

**4.1 การตอบวัตถุประสงค์ เป็นการอธิบายถึงการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ตำบลป้อมมิ่ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา สามารถแสดงให้เห็นดังนี้**

#### 4.1.1 การจัดตั้งกลุ่ม

จุดเริ่มต้นในการจัดตั้งกลุ่มนี้เกิดจากความตั้งใจในการคิดค้นและสร้างสรรค์กลุ่ม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม การตั้งกลุ่มนี้ยังมีความกังวลเกี่ยวกับการเข้าชื้อกับองค์กรอื่น ๆ ความคิดในการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน "ธนาคารต้นไม้" มาจากการทำงานร่วมกับสำนักเกษตร โดยมีแนวทางในการสร้างธนาคารต้นไม้ภายในชุมชน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) หลังจากมีการดำเนินการในการตั้งกลุ่ม เรายังมีการปรึกษาหารือกับนายกเทศมนตรี โดยในระหว่างการพูดคุย เราได้ดึงสมาชิกหลายคนเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็น การพูดคุยกันนี้ช่วยสร้างความเข้าใจและการประสานงานในกลุ่มให้ดียิ่งขึ้น สมาชิกในกลุ่มมีความตั้งใจที่จะพัฒนาชุมชนซึ่งทำให้เกิดแรงผลักดันในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ในวันแรกที่เรากลับมาทำงาน มีความกดดันเกิดขึ้นเนื่องจากไม่แน่ใจว่าผู้ใหญ่ในชุมชนจะมองเราอย่างไร และอาจมีความกังวลว่าเราจะสร้างฐานอำนาจหรือไม่ อย่างไรก็ตาม เมื่อเราได้พบกับนายกเทศมนตรี ซึ่งกำลังมองหาคนมาทำงานร่วมกัน เราจึงรู้สึกมีความหวังในช่วงแรก แแต่ได้ตัดสินใจที่จะไม่เป็นประธานกลุ่ม โดยมีความตั้งใจที่จะให้แบ้วรับตำแหน่งแทน แต่เนื่องจากแบ้วมีหน้าที่ราชการ จึงได้ให้แบ้วรับตำแหน่งประธานแทน ในขณะที่แบ้วรับผิดชอบในส่วนการบริหารงานของกลุ่มช่วงเวลาดังกล่าวยังเป็นช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้แบ้วมีโอกาสกลับบ้านเพื่อพัฒนาชุมชน จนถึงปัจจุบัน ผ่านไป 4 ปี เราเริ่มเห็นผลสำเร็จของการดำเนินงาน แม้ในปีแรกจะไม่มีผลลัพธ์ที่ชัดเจน แต่เรายังคงมุ่งมั่นในการประชุมและพูดคุยกันเพื่อพัฒนาธนาคารต้นไม้การทำงานในลักษณะอาสาสมัครนั้นต้องการกำลังใจและความเสียสละสูง หากไม่มีแรงจูงใจในการทำงาน ก็อาจทำให้การดำเนินงานไม่สำเร็จ ดังนั้นในปีแรกจึงมีการรวมตัวใหม่อีกครั้งเพื่อสร้างทีมงานที่มีความมุ่งมั่นร่วมกันเราตระหนักว่าคณะกรรมการและคณะทำงานเป็นคนละส่วนกัน คณะทำงานเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความเข้าใจในเป้าหมายเดียวกัน ขณะที่คณะกรรมการอาจมีบุคคลที่มีความสามารถแตกต่างกันไป ซึ่งบางคนสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้หลักผู้ใหญ่ได้จนถึงปัจจุบัน จำนวนผู้ร่วมกระบวนการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสมาชิกใหม่ไม่ได้จำกัดเฉพาะคณะกรรมการ แต่เรายังมุ่งหวังที่จะสร้างทีมที่มีความรู้และความคิดที่พร้อมจะพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

ตั้งคำถามว่า

จุดเริ่มต้นในการจัดตั้งกลุ่มนี้ก็จะมีแว้งในการคิดค้นในการตั้งกลุ่ม แเบตก็มีการมีส่วนร่วม ซึ่งในการที่จะตั้งกลุ่มนี้ก็จะมีการกลัวที่จะไปทับกับองค์กรอื่น ส่วนที่คิดที่จะตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ธนาकारตันไม้ข้อดีก็จะมีแว้งที่ทำงานที่สำนักเกษตร แเบ้งก็มีความคิดที่จะตั้งกลุ่มหรือธนาकारตันไม้ ภายในชุมชน ก็จะมีการตั้งกลุ่มธนาकारตันไม้ มีธ.ก.ส. ในการสนับสนุนหลังจากที่กิจในการที่จะตั้งกลุ่มก็จะมีการที่เข้าไปปรึกษาทางนายก แเบ้งได้ตั้งแบต แบติน และสมาชิกมาพูดคุย ก็จูนกันได้ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มก็มีความคิดว่าจะกลับไปพัฒนาชุมชนก็เลย ไม่ต้องไปเพราะในความคิดเลยคุยกันได้แล้วได้ริเริ่มในการขับเคลื่อนที่จริงในวันแรกที่กลับไปนั้นก็มีความกดดัน เพราะไม่รู้ผู้หลักผู้ใหญ่ นั้น จะเห็นเราเป็นคนอย่างไร เขาจะว่าเราสร้างฐานอำนาจตอนนั้นเป็นความคิดของแบต แเบ้งก็มีการกังวลและกลัวไปทับกับคนอื่น และแล้วได้ไปเจอนายกราก็ได้รู้สึกผิดเพราะในเวลานั้นนายกกำลังหาคนที่จะมาอาสาทำงาน ซึ่งนายกในตอนนั้นก็ได้เอาคนอื่นมาทำงานในส่วนนั้นแล้วเหมือนกันแล้วมันไปไม่ได้ ทางแบตก็กลัวถ้านายกไม่รับในการที่จะตั้งกลุ่มแบบนี้แต่นายกกำลังหาคนที่มาอาสา หลังจากนั้นทางเราก็ไม่ได้กังวลหรือระแวงในเรื่องนี้ จุดเริ่มต้น นายกก็ซัพพอร์ต แล้วจากที่เรารู้วันนั้น ซึ่งที่จริงในวันนั้นทางแบตก็ไม่น่าจะเป็นประธานอันที่จริงก็จะให้แบ้งเป็นประธาน แต่แบ้งเป็นข้าราชการ เขาก็เลยรับงานนี้เป็นประธานไม่ได้ ให้แบตเป็นประธาน ณ วันนั้นแบตก็รับเป็นประธาน แต่ในโครงสร้างของธนาकारตันไม้มันต้องมีผู้จัดการแล้วแบตก็รับเป็นผู้จัดการ ซึ่งผู้จัดการของกลุ่มทางที่ดีก็เอาคนที่ดี เพราะแบตเองยังไม่กลับแต่แบตก็รับเป็นประธาน ช่วงในตอนนั้นเกิดโควิดพอดี ซึ่งแบตก็ได้ตั้งตั้งความคิดในใจแล้วว่ากลับไปพัฒนาชุมชนซึ่งในตอนนั้นแบตเองก็ทำงานในเมือง พอดีช่วงโคลส แบตก็ได้กลับบ้านเพื่อไปพัฒนาชุมชน ซึ่งจากที่ตั้งกลุ่มในวันนั้นถึงตอนนี้ก็ 4 ปี ณ ตอนนี้ก็เริ่มเห็นผล แต่ปีแรกนั้นถามว่าเห็นผลมั้ย ไม่เห็นปีแรกนั้นแค่มาประชุมมาพูดคุยว่าธนาकारตันไม้มันมีการทำงานอย่างไร มาประชุมแล้วก็แยกย้าย ซึ่งที่จะจัดตั้งกลุ่มนี้ ก็ต้องมีกำลังใจในการทำ ถ้าไม่มีกำลังใจก็ไม่ได้ ซึ่งถ้าทำงานแบบอาสาไม่มีกำลังใจนั้นมันไม่ได้ มันต่างจากทำงานมีเงินเดือน ถ้าทำงานแบบมีเงินเดือนนี้ไม่มีกำลังใจก็ต้อง เพราะทำงานเพื่อเงินเดือน ถ้าจะทำงานแบบอาสาต้องมีความตั้งใจหรือกำลังใจสูงความเสียสละก็ต้องสูง ก็เลยปีแรกมีการสะเปะสะปะ ก็เลยมีการรวมตัวใหม่อีกครั้ง หลังจากที่มีการมารวมตัวกันอีกครั้ง เราก็จะต้องหาทีมงานซึ่งแรกๆเราคิดว่าคณะกรรมการคือ คณะทีมงานแต่ความเป็นจริงคณะกรรมการกับคณะทำงานนั้นมันคนละส่วนกัน คณะทำงานนั้นคือผู้ร่วมกระบวนการที่ไปในทางเดียวกันคณะกรรมการบางคนที่ตั้งมานั้นมาเป็นเกาะกึ่งบังซึ่งคณะกรรมการนั้นมีความสามารถไม่เหมือนกันซึ่งบางคนก็เข้าคุยหรือปรึกษากับผู้หลักผู้ใหญ่ได้ คณะทำงานคือกระบวนการทำงานหรือเข้าใจในการที่กลุ่มจะไปในทางไหนหรือทำงานร่วมกันได้ คณะกรรมการมีทั้งหมด 17 คนบางอย่างหรือบางที่คณะกรรมการมีหลายคนแต่คนที่ทำงานจริงจะมีแต่ประธานคนเดียวที่ทำงาน แต่ถ้าเราจูนกันได้มันก็ทำงานได้ดีเพราะเขาจะไม่คุยเรื่องผลประโยชน์ผมจะช่วยในการจะช่วยกันระวัง ณ ตอนนี้อยู่ร่วมกระบวนการนั้นหลายคนจากเมื่อก่อนสามคนค่อยๆเพิ่มเรื่อยๆ บางทีผู้ร่วมกระบวนการไม่ใช่คณะกรรมการบางคนเราคุยกันนั้นเข้าใจว่าจะทำในสิ่งไหนแต่

สมาชิกแบบนี้ต้องเอาคนที่เรียดและคนที่มีความคิดแบบพัฒนาแต่ถ้าเอาประชาชนทั่วไปไม่ได้เพราะจะจูนกันไม่ได้ เอาประชาชนคนที่จบปริญญาตรีคือคนที่มีการศึกษาระดับหนึ่งซึ่งเราใช้คำว่าบัณฑิตคืนถิ่น ก็คือการรวมพลบัณฑิตคืนถิ่น (นายรุสดี ยาหะแม สัมภาษณ์ 25 กันยายน 2567 )

ความเป็นมาเริ่มต้นจากการที่คุณแบ้วได้เสนอแนวคิดในการจัดตั้ง "ธนาคารตันไม้" ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส) โดยธนาคารตันไม้เป็นนโยบายที่มีการส่งเสริมจากทาง (ธกส) หลังจากนั้นคุณแบ้วได้ชวนคุณแบดิง ซึ่งเห็นด้วยกับแนวคิดนี้ และเมื่อคุณแบดิงกลับถึงบ้านก็ได้พูดคุยกับคุณแบดี ซึ่งมีการศึกษาในสาขาเศรษฐศาสตร์ โดยคุณแบ้วได้เสนอให้คุณแบดีเข้าร่วมโครงการในระหว่างนั้นได้มีการจัดตั้งทีมงานผู้หญิงและแม่บ้านเพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนโครงการนี้ ก่อนที่จะดำเนินการได้มีการพูดคุยกับผู้นำชุมชน รวมถึงนายก, กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน เพื่อขอความคิดเห็นและความเห็นชอบเกี่ยวกับโครงการ ทุกคนมีความเห็นตรงกันว่าเห็นควรให้ดำเนินการนี้ต่อมาได้มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อหาผู้ที่สนใจเข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีผู้สนใจประมาณ 50 คน โดยมีการกำหนดโครงสร้างการจัดการที่ชัดเจน ได้แก่ การตั้งประธาน รองประธาน และผู้จัดการ รวมถึงคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ โดยมีจำนวนประมาณ 15 คนในที่สุด สมาชิกกลุ่มได้เสนอให้คุณแบดีดำรงตำแหน่งประธาน คุณแบดิงเป็นผู้จัดการ และคุณแบ้วเป็นที่ปรึกษา โดยนายกและกำนันก็ได้รับตำแหน่งที่ปรึกษาเช่นกัน มีสมาชิกที่อยู่ในแต่ละฝ่ายหลังจากที่ได้ตั้งครบทุกตำแหน่งแล้ว ได้ดำเนินการจดทะเบียนวิสาหกิจอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2563

#### ดังกล่าว

ความเป็นมา แรกๆแบ้วได้เสนอว่า พวกเราทำธนาคารตันไม้ดีไหม หนึ่งในนั้น มีโครงการของ ธกส ธนาคารธกส มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจ ธนาคารตันไม้เป็นนโยบายของธกส หลังจากนั้นแบ้วได้ชวนแบดิง แบดิงก็เห็นด้วยแบดิงได้กลับบ้านก็ได้เจอแบดี แบ้วได้เสนอแบดี เพราะแบดี เป็นคนที่เรียนจบเศรษฐศาสตร์ได้เรียกแบดี หลังจากนั้นก็มีทีมงานผู้หญิงและแม่บ้าน หลังจากนั้นได้ไปคุยกับผู้นำก่อนจะทำโครงการนี้ ก็ได้คุยกับผู้นำได้คุยกับนายก ได้คุยกับกำนันได้คุยกับผู้ใหญ่บ้านว่าจะทำโครงการนี้ ทุกคนก็โอเคหมด หลังจากนั้นก็ได้จัดตั้งกลุ่ม หาคนที่สนใจ ที่จะทำโครงการนี้ ได้มาประมาณ 50 คน เป็นกำหนดการของธนาคารตันไม้ 50 คน ก็ได้หาแต่ละหมู่บ้าน หลังจากได้คนแล้วก็จัดตั้งประธาน รองประธาน แต่ละฝ่าย ก่อนจะตั้งกลุ่มนี้ได้ทำโครงสร้างก่อนว่าใครจะเป็นประธาน ใครจะเป็นรองประธาน ใครจะเป็นผู้จัดการ จะตั้งใครอยู่ฝ่ายนั้นฝ่ายนี้ ได้ประมาณ 15 คน หลังจากนั้นทุกคนก็เสนอ แบดี เป็นประธาน แบดิง เป็นผู้จัดการ แบ้วเป็นที่ปรึกษา นายกก็เป็นที่ปรึกษา กำนันเป็นที่ปรึกษา และมีสมาชิกอีก ที่อยู่แต่ละฝ่าย หลังจากที่ได้ตั้งครบทุกตำแหน่งแล้ว ก็ได้เดินจดทะเบียนวิสาหกิจ จดวิสาหกิจเป็นทางการ 19/07/2563 เป็นทางการ (นายมาหะมะยุดิน ดอละ สัมภาษณ์ 22 กันยายน 2567 )

การจัดตั้งกลุ่มธนาคารต้นไม้เป็นกระบวนการที่สำคัญซึ่งต้องมีการรวมตัวของสมาชิกไม่น้อยกว่า 30 คน โดยจะต้องมีสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจอย่างน้อย 7 คน ซึ่งวิสาหกิจเหล่านี้อาจประกอบด้วยการทำเกษตรกรรมประเภทต่าง ๆ เช่น การเลี้ยงผึ้ง การปลูกทุเรียน หรือการปลูกผัก โดยต้องมีการจดทะเบียนที่เกษตรอำเภอในแต่ละอำเภอ หลังจากการรวบรวมรายชื่อแล้ว ขั้นตอนถัดไปคือการจัดเวทีเพื่อปลูกจิตสำนึก และให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกต้นไม้ในใจคน ก่อนที่จะดำเนินการจัดทำใบสมัครเพื่อสมัครเป็นสมาชิกของธนาคารต้นไม้ โดยสมาชิกจะแบ่งออกเป็นสองประเภท ได้แก่ บุคคลทั่วไปและสมาชิกประเภทองค์กร ในการจัดตั้งธนาคารต้นไม้จะมีการเลือกตั้งคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยประธาน ผู้จัดการ รองเหรัญญิก และเลขานุการ โดยต้องมีการประชุมเพื่อเลือกกรรมการ จัดทำรายงานการประชุม ตั้งชื่อกลุ่ม และกำหนดระเบียบที่ชัดเจนสำหรับธนาคารต้นไม้ รวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปลูกต้นไม้ โดยกำหนดเป้าหมายให้สมาชิกแต่ละคนปลูกต้นไม้อย่างน้อย 9 ต้น นอกจากนี้ หากสามารถขยายสมาชิกได้มากกว่า 30 คน จะมีเป้าหมายสูงสุดที่ 50 คน เพื่อสร้างข้อมูลที่เป็นระบบสำหรับธนาคารต้นไม้ โดยสามารถใช้ต้นไม้เป็นหลักประกันในการขอสินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยไม่จำเป็นต้องใช้ทรัพย์สินส่วนตัวเป็นหลักประกันในการขอสินเชื่อดังกล่าวจะต้องมีการประเมินมูลค่าต้นไม้ ซึ่งสามารถใช้ต้นไม้พันธุ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ 59 ชนิดเป็นหลักประกัน โดยจะต้องมีการวัดขนาดและคำนวณมูลค่าต้นไม้ ตัวอย่างเช่น หากมีต้นไม้พันธุ์หนึ่งจำนวน 30 ต้น ก็สามารถประเมินมูลค่าได้ตามนั้น สุดท้ายนี้ สมาชิกจะได้รับดอกเบี้ยจากการใช้บริการของธนาคารต้นไม้ และเมื่อกลุ่มธนาคารต้นไม้เติบโตขึ้น จะสามารถขอสนับสนุนงบประมาณในรูปแบบของเงินช่วยเหลือที่ไม่ต้องคืนได้ นอกจากนี้ ยังสามารถขอกู้เงินได้ตามที่ต้องการ โดยมีเงื่อนไขที่เหมาะสมและยืดหยุ่นตามสถานการณ์ของกลุ่มด้วย

#### ดังกล่าว

การจัดตั้งกลุ่มธนาคารต้นไม้คือเราต้องรวมรายชื่อ 30 คน ที่พูดถึงวิสาหกิจ 7 คน วิสาหกิจอะไรก็แล้วแต่ ไม่ว่าจะเป็ผึ้งหรือทุเรียน ผัก อย่างเดียวต้อง 7 คน จดที่เกษตรอำเภอทุกอำเภอ แต่ว่าจัดตั้งธนาคารต้นไม้เราต้องรวบรวมรายชื่อไม่ต่ำกว่า 30 คน หลังจากรวบรวมเราต้องมีเวทีปลูกต้นไม้ในใจคนก่อนให้ความรู้ หลังจากนั้นก็ทำใบสมัครเพื่อสมัครเป็นสมาชิกของธนาคารต้นไม้ โดยมีประเภทของบุคคลกับทั่วไป จะมีประธานธนาคารต้นไม้ผู้จัดการธนาคารต้นไม้ รองเหรัญญิกเลขาต่างๆ จะต้องมีการประชุมเพื่อเลือกกรรมการ รายงานการประชุมตั้งชื่อกลุ่ม สถานที่ ตั้งระเบียบธนาคารต้นไม้ แบบว่ามีระเบียบของธนาคารต้นไม้ กิจกรรมในเรื่องของการปลูกต้นไม้ อย่างน้อยคนละ 9 ต้น ที่เราตั้งไว้ขยายสมาชิกสู่ 30 คนมากกว่าก็ได้ ของแบบวังมี 50 จัดตั้งข้อมูลธนาคารต้นไม้ ที่จริงเราสามารถขอค้ำประกันด้วยต้นไม้เราจะขอเงินธกส.เราไม่จำเป็นต้องเอาที่ของเราไปขอประกันเพื่อที่จะขอเงิน เราสามารถเอาต้นไม้เป็นค้ำประกันที่จะขอเงิน พันธุ์มี 59 ชนิดที่สามารถค้ำประกัน อายุจะมีหลักเกณฑ์ต้องวัดขนาด คิดคำนวณต้น สมมุติต้นนี้พันธุ์หนึ่ง เรามี 30 ต้นก็ 3 หมื่น แล้วก็ตรวจประเมินมูลค่าต้นไม้ ถ้าเราจับ 1 หรือ 2 อย่างก็ให้สุดไปเลย มันก็จะง่าย แบบวังปลูกวันไหนก็จด จดว่าวันไหนเดือนไหนปีไหนต้องไปติดแท็ก ใช้มูลค่าต้นไม้มีมูลค่าที่บาทสามารถที่จะไปขอค้ำประกัน สมาชิกรับดอกเบี้ย พอมีธนาคาร

ต้นไม้วิสาหกิจเราสามารถที่จะของบ งบประมาณไม่ได้เป็นการกู้ ถ้าจะกู้ได้ แต่งบให้เปล่าเยอะมาก (นายริตวาน ดาหิมะ สัมภาษณ์ 21 กันยายน 2567 )

การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ถือเป็นความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ที่มีการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย เพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนและลดปัญหาภาวะโลกร้อน โดยกลุ่มวิสาหกิจนี้มีสมาชิกจำนวนมาก และได้มีการจดทะเบียนวิสาหกิจอย่างเป็นทางการในปี 2563 (ปี ค.ศ. 2020) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ตั้งคำถามว่า

การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ เป็นการจัดตั้งกลุ่มของคนในพื้นที่ ที่จบจากมหาวิทยาลัยต่างมาจัดตั้งกลุ่มเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเอง และเพื่อลดภาวะโลกร้อนด้วย กลุ่มวิสาหกิจปัจจุบันก็มีสมาชิกกลุ่มหลักคน และได้จดทะเบียนวิสาหกิจในปี 63 (นางสาวอีชะ มะโซะ สัมภาษณ์ 12 กันยายน 2567 )

#### 4.1.2 การจัดการกลุ่ม

คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการควรแยกออกจากกันอย่างชัดเจน โดยคณะอนุกรรมการสามารถทำงานได้ ไม่ว่าจะมิตำแหน่งหรือไม่ก็ตาม ในขณะที่คณะกรรมการนั้นจะต้องมีตำแหน่งจึงจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ นี้เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้ร่วมอนุกรรมการสามารถทำงานในลักษณะอื่น ๆ ได้สำหรับคณะกรรมการ เช่น สมมติธนาคารต้นไม้ การทำงานจะถูกแบ่งตามหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินงานของธนาคารต้นไม้ เช่น การแบ่งเป็นฝ่ายประธาน ฝ่ายสำรวจต้นไม้ ฝ่ายเหรียญกษาปณ์ และฝ่ายจัดซื้อ เพื่อให้มีการระบุหน้าที่อย่างชัดเจน ในส่วนของการทำงานของวิสาหกิจ เราจะต้องหากิจกรรมเข้ามาเมื่อได้คณะกรรมการแล้ว เนื่องจากรุ่นแรกที่ส่งเสริมธนาคารต้นไม้ไม่สามารถตอบโจทย์ชีวิตจริงของคนในชุมชนได้ เพราะคนในชุมชนต้องการผลประโยชน์จากการทำงานที่พวกเขาทำ

ตั้งคำถามว่า

คณะกรรมการกับคณะอนุกรรมการมันต้องแยกกันให้ชัดคณะอนุกรรมการถึงแม้มีตำแหน่งหรือไม่มีตำแหน่งก็คือทำงานได้ คณะกรรมการนี้ถ้าไม่มีตำแหน่งก็จะไม่ทำงาน คณะกรรมการจะต้องมีตำแหน่งถึงจะทำงานซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นผู้ร่วมอนุกรรมการก็จะทำงานแบบอื่น คณะกรรมการ สมมุติธนาคารต้นไม้ทำงานแบบไหน ก็จะแบ่งตามหน้าที่ซึ่งจะทำงานตามแบบแผนของธนาคารต้นไม้เช่น ฝ่ายประธานฝ่ายสำรวจต้นไม้ฝ่ายเหรียญกษาปณ์ฝ่ายจัดซื้อก็จะแบ่งตามหน้าที่ในรูปแบบของธนาคารต้นไม้ ซึ่งจะแบ่งหน้าที่ให้ชัดว่ามีหน้าที่อะไร ส่วนการทำงานของวิสาหกิจเรานั้นเมื่อได้คณะกรรมการแล้วเราต้องหากิจกรรมเข้ามาทำ เพราะรุ่นแรกที่ส่งเสริมธนาคารต้นไม้มันไม่ตอบโจทย์ชีวิตจริงของคนในชุมชนเพราะคนในชุมชนนั้นทำงานอะไรต้องการผลประโยชน์เลย (นายรุสดี ยาหะแม สัมภาษณ์ 25 กันยายน 2567 )

อุปสรรคของกลุ่มเรานั้นน้อยเนื่องจากมีทีมบริหาร 7 คนที่มีมิตรร่วมกัน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนกลุ่มให้เดินหน้าได้อย่างเข้มแข็ง โดยเฉพาะในช่วงที่ท้าทายทางการเงิน การเริ่มต้นจากภารกิจแทนที่จะมุ่งเน้นที่เงินทุนเป็นจุดแข็งที่ทำให้เราสามารถอยู่ได้ถึง 4 ปี นอกจากนี้ การทำงานในพื้นที่ที่มีความหลากหลายและความท้าทาย เช่น ในยาลา ก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ส่วนการมีหลายกิจกรรม ทั้งอาจสร้างความยุ่งยาก แต่ก็ยังเป็นโอกาสในการดึงคนเข้ามาร่วมสร้างสรรค์ หากเราสามารถมุ่งเน้นไปที่กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้เด่น ก็อาจทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น การรู้จุดแข็งและจุดอ่อนของกลุ่มจึงมีความสำคัญในการพัฒนาที่ยั่งยืน.

#### ตั้งคำถาม

อุปสรรคของกลุ่มเรา มีอุปสรรคแต่น้อย กลุ่มเราที่เราเดินมามีทีมบริหาร 7 คน เรามีมิตรร่วมกัน เราก็ดำเนินตามมติที่ก็เป็นหัวใจหนึ่งที่จะทำให้กลุ่มเดินไปได้ เขาบอกว่ากลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่สามารถอยู่ได้ถึง 3 ปีแสดงว่ากลุ่มนั้นเข้มแข็ง เพราะว่าใน 1 ปีถึง 3 ปีช่วงที่มรสุมคลื่น ก็คือช่วงเงิน จะมีหลายโครงการเข้ามาเพราะถ้าเราหวังเรื่องการเงินเราก็แตกตั้งแต่แรก แต่เราไม่ได้ตั้งต้นที่ตัวเงินแต่เราตั้งต้นที่ภารกิจที่เรากำหนดไว้ 4 ปีแล้วที่เราเดิน อีกส่วนหนึ่งอุปสรรคคือต่างคนอย่างที่เราบริหาร อย่างแบบวังก็อยู่ยล ผู้ใหญ่ต้องเป็นผู้ใหญ่หมู่ 6 แต่ถ้ามีหนังสือขออนุญาตเราสามารถลงไปได้ แต่ในสิ่งเราลงไปแบบวังขับเคลื่อนมันก็อยู่ภายใต้ของภารกิจของสำนักงานอยู่เข้าไปห้องค์ความรู้ให้กับชุมชนภาระงานของเราด้วย ปัญหาตอนนี้ถือว่ายัง อีกตัวหนึ่งพูดถึงธนาคารต้นไม้ อุปสรรคถามว่ากิจกรรมเยอะมันเป็นอุปสรรคไหม คือถ้ามีกิจกรรมที่น่าทำคือเราเอาหมดตอนนี้ 12 กิจกรรม แต่ถ้าเราเอากิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งทำให้เด่นสักอย่างมันก็จะเดินแบบไม่เหนื่อย ตอนนี้เรามีกิจกรรมเยอะ มีทีมบริหารหัวที่รับผิดชอบค่อนข้างหลายกิจกรรม ถือว่าเป็นปัญหาของเราด้วย อีกด้านก็เป็นโอกาสในเรื่องของกิจกรรมหลายกิจกรรมเราสามารถดึงลงไป ถามว่ามันเป็นอุปสรรคคือทุกอย่างมันมีจุดแข็งจุดอ่อนในอุปสรรคและโอกาส เราต้องมาถอดตรงนี้ด้วย อาจมาถอดของกลุ่มด้วย จุดแข็งของกลุ่ม เขาจะเห็นภาพของกลุ่ม จุดแข็งของกลุ่มบึงมังคนรุ่นใหม่ บัณฑิตคืนถิ่น นี่คือโอกาสเรารวมกลุ่มคนดีคนเก่งเรามีต้นทุนในเรื่องของภูเขา เช่นของบึงมัง ธนาคารต้นไม้เรามีภูเขาเรามีน้ำตก มีป่าที่สมบูรณ์นี่คือจุดแข็งของบึงมัง จุดอ่อนในเรื่องของกลุ่ม ทุกพื้นที่จะมีปัญหา ตัดไม้ทำลายป่าอันนี้มีอยู่แล้ว เราจะมาจัดการคนเดียวไม่ได้เราต้องใช้ความสามัคคี เราคิดดีแต่ชุมชนไม่เล่นด้วยก็จบ(นายริตวาน ดาหิมะ สัมภาษณ์ 21 กันยายน 2567 )

การอบรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับเปลี่ยนความคิดของเกษตรกร โดยการนำเสนอการเห็นตัวอย่างจริงซึ่งช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจได้ดีกว่าการฟังคำบรรยาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเลี้ยงพืชเงินณรงค์ที่สามารถสร้างรายได้จากน้ำผึ้ง เช่น การขายน้ำผึ้งสดและการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ การอบรมประกอบด้วย 4 กิจกรรมที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของสมาชิก โดยไม่มีการจำกัดเฉพาะหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง เนื่องจากเป้าหมายคือการสร้างทีมบริหารที่ครอบคลุมทั้ง 6 หมู่บ้าน และการหาสมาชิกเพื่อร่วมกิจกรรม การ

พัฒนาจำเป็นต้องเริ่มต้นจากการปรับเปลี่ยนความคิดของคนในชุมชน โดยเฉพาะในการทำทุเรียนคุณภาพ ผู้เขียนเน้นว่าผู้นำจะต้องมีภาวะผู้นำที่ดี มีความซื่อสัตย์ และรับผิดชอบต่อชุมชน การพัฒนาจึงควรเริ่มจากการมีความคิดที่เปิดกว้าง เพื่อเปลี่ยนปัญหาให้เป็นโอกาสในการเติบโตในอนาคต

ตั้งคำถามว่า

ซึ่งเป็นการอบรมที่ช่วยปรับเปลี่ยนความคิดของเกษตรกร โดยการเห็นตัวอย่างจริงจะช่วย  
ให้เข้าใจได้ดีกว่าการฟังคำบรรยาย เช่น การเลี้ยงพืชเงาะพันธุ์ที่สามารถสร้างรายได้จากน้ำผึ้ง เช่น  
การขายน้ำผึ้งสดและการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ การอบรมมี 4 กิจกรรมที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของ  
สมาชิก โดยไม่จำกัดเฉพาะหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง เพราะเป้าหมายคือการสร้างทีมบริหารที่ครอบคลุม  
ทั้ง 6 หมู่บ้าน และการหาสมาชิกในการทำกิจกรรมร่วมกัน การพัฒนาต้องเริ่มจากการปรับเปลี่ยน  
ความคิดของคนในชุมชน โดยเฉพาะในการทำทุเรียนคุณภาพ ผู้เขียนเน้นว่าผู้นำต้องมีภาวะผู้นำที่ดี  
และต้องมีความซื่อสัตย์ พร้อมรับผิดชอบต่อชุมชน การพัฒนาต้องเริ่มจากความคิดที่เปิดกว้าง เพื่อ  
เปลี่ยนปัญหาให้เป็นโอกาสในการเติบโตในอนาคต (นายอุสมาน วายุ สัมภาษณ์ 19 กันยายน 2567 )

เพื่อการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพในอนาคต เราจำเป็นต้องพิจารณาแนวทางที่ครอบคลุมทุกหมู่บ้านใน  
ชุมชน โดยไม่เน้นเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น หมู่ที่ 1 หรือ หมู่ที่ 2 เป้าหมายหลักของเราคือการสร้างทีม  
บริหารที่มีความสามารถในการจัดการและพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในปัจจุบัน ชุมชนของเรามีทั้งหมด 6  
หมู่บ้าน เราจำเป็นต้องค้นหาแกนนำและสมาชิกจากทุกหมู่บ้านเพื่อร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ทุกคน  
รู้สึกมีส่วนร่วมและไม่รู้สึกถูกมองข้าม หากเราทำกิจกรรมเพียงแคในหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง เช่น หมู่ที่ 1 จะทำ  
ให้หมู่บ้านที่เหลือรู้สึกน้อยใจและไม่ได้รับโอกาส ดังนั้น เราควรออกแบบกิจกรรมที่ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน เพื่อ  
สร้างความสามัคคีและความร่วมมือในระดับตำบล การวางฐานในการเป็นนักรบการเมืองในอนาคตจึงเป็นสิ่ง  
สำคัญที่ต้องคำนึงถึง เพื่อให้ทุกคนในชุมชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาและร่วมสร้างอนาคตที่ดีกว่าไป  
ด้วยกัน

แนวทางเวลาเราจะกลับไปพัฒนาต่อไป มันมีทั้ง 2 ส่วน แต่เป้าหมายของเราที่บอกว่าไม่ได้ไป  
เลือกเฉพาะหมู่ 1 หรือ 2 เพราะเป้าของเราคือเราเป็นทีมบริหารในอนาคต เราต้องวางฐาน รัฐศาสตร์ก็  
เหมือนกันเป็นการปกครองโดยตรง ณ.วันนี้ป้อมมี 6 หมู่บ้าน แต่เราก็ต้องหาแกนนำทั้ง 6 หมู่บ้านต้อง  
หาสมาชิกในการทำกิจกรรม แต่ถ้าเราทำกิจกรรมแค่หมู่ 1 หมู่เดียว แล้วหมู่ 2-6 ละเขาก็ไม่ค่อยใจ แต่ถ้า  
เราเอาทั้งหมู่บ้านเขาไม่สามารถที่จะบอกว่าพอโครงการมาก็ลงเฉพาะแค่หมู่ นี้ เราเล่นทั้งตำบล เรา  
กำลังวางฐานเรื่องของการเป็นนักรบการเมืองในอนาคต (นายมุฮัมมัด สาและ สัมภาษณ์ 12 กันยายน  
2567 )

#### 4.1.3 การวางแผนการผลิต

ในกิจกรรมของกลุ่มเรา เราได้มีการปลูกต้นไม้ ซึ่งต้นไม้ที่ปลูกในวันนี้จะสามารถขายได้ในระยะเวลา 10 ถึง 20 ปีข้างหน้า อย่างไรก็ตาม มีผู้คนบางส่วนแสดงความกังวลว่าต้นไม้อาจจะตายก่อนที่จะมีโอกาสได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนนี้ การปรับเปลี่ยนความคิดของชาวบ้านนั้นต้องการให้เห็นผลอย่างรวดเร็ว หากมองในระยะยาวสำหรับคนรุ่นหลัง ต้นไม้ที่ปลูกจะเสมือนเป็นบำนาญ และสามารถสร้างรายได้ในยามฉุกเฉินได้ ทางกลุ่มจึงพยายามศึกษาพันธุ์ไม้ที่เติบโตเร็ว เพื่อให้สามารถขายได้ภายใน 5 ปี หรือในระยะกลางประมาณ 10 ถึง 15 ปี และยังมีพันธุ์ไม้ที่เติบโตช้าซึ่งต้องใช้เวลา 20 ปีขึ้นไป

ตั้งคำถามว่า

ซึ่งในสิ่งที่กลุ่มเราทำนั้นปลูกต้นไม้ปลูกวันนี้ซึ่งต้นไม้ที่ปลูกวันนี้ก็จะขายได้ 10 ปีถึง 20 ปีข้างหน้าซึ่งซึ่งคนบางคนก็บอกว่าตายก่อนที่จะได้เงินจากต้นไม้ที่ปลูกซึ่งการจุดความคิดของชาวบ้านนั้นต้องการผลอย่างรวดเร็วถ้าคิดเผื่อคนรุ่นหลังแต่สิ่งที่ปลูกไว้เสมือนเป็นบำนาญบำนาญและเพื่อสร้างรายได้ในยามฉุกเฉิน แต่ทางกลุ่มก็พยายามศึกษาว่าไม้โตเร็วเพื่อให้ขายได้ภายใน 5 ปี กึ่งกลาง 10 ถึง 15 ปีและต้นไม้ที่โตช้า 20 ปีขึ้นไปทางกลุ่มได้ปลูกต้นไม้แล้วในช่วงในการที่รอผลผลิตจากต้นไม้ก็จะมี การปลูกผักต่างๆเพื่อเพิ่มรายได้ (นายรุสดี ยาทะแม สัมภาษณ์ 25 กันยายน 2567 )

ในระยะแรก ชาวบ้านเริ่มปลูกต้นไม้ แต่เนื่องจากการสร้างรายได้จากต้นไม้ใช้เวลานาน จึงต้องหาแนวทางเพื่อให้มีรายได้เร็วขึ้น จากนั้นจึงได้มีการปลูกผักและจัดตั้งกลุ่มปลูกผักภายใต้โครงการธนาคารต้นไม้ โดยกลุ่มวิสาหกิจได้รับงบประมาณจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) เพื่อส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยนอกจากนี้ ยังมีอาจารย์ท่านหนึ่งมาช่วยพัฒนาโครงการ และได้แนะนำให้จัดตั้งกลุ่มขึ้นโรง เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต หลังจากการเรียนรู้และร่วมมือกับอาจารย์ กลุ่มขึ้นโรงจึงเกิดขึ้นและสามารถสร้างรายได้อย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน กลุ่มขึ้นโรงยังคงมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการบริหารจัดการโดยคุณแบดิงเป็นประธาน พร้อมกับมีสมาชิกที่มีบทบาทต่าง ๆ ในการผลิตและสร้างรายได้ให้กับกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

ตั้งคำถามว่า

แรกๆได้ปลูกต้นไม้ แต่ต้นไม้ทำให้เกิดรายได้ช้า ชาวบ้านก็ต้องกินในทุกๆวันแรกๆได้ปลูกต้นไม้ แต่คิดไปคิดมา หลังจากนั้นก็คิดว่าจะทำยังไงให้เกิดรายได้เร็ว ก็เลยปลูกผักจัดตั้งกลุ่ม ปลูกผักภายใต้ธนาคารต้นไม้ กลุ่มวิสาหกิจได้งบประมาณ ธกส มาส่งเสริม ได้ผักปลอดภัยและ คิดอีกว่าต้องหารายได้อีก ก็มีอาจารย์ท่านหนึ่งมาลงพื้นที่ และแบดิงก็รู้จักกับอาจารย์ และอาจารย์ได้เสนอให้ทำขึ้นโรง หลังจากได้เรียนรู้กับอาจารย์ ก็เกิดความสนใจ ก็ได้จัดตั้งกลุ่มขึ้นโรง ทำให้เกิดรายได้ถึงทุกวันนี้ หลังจากนั้นก็ได้คิดว่าจะทำ กลุ่มทุกเรียนอีกด้วย กลุ่มขึ้นโรงเป็นกลุ่มย่อย ณ.ตอนนี้ที่เห็นหลักๆก็คือ กลุ่มขึ้นโรงที่ได้ทำรายได้เรื่อยๆ ในกลุ่มขึ้นโรงมีการบริหารจัดการกลุ่มโดยแบดิง เป็นประธานมีฝ่ายอื่นๆอีก ที่ทำผลผลิตพันธุ์ได้สร้างรายได้ (นายมาหะมะยุติน ดอละ สัมภาษณ์ 22 กันยายน 2567 )

#### 4.1.4 การจัดการการผลิต

ทางกลุ่มได้กลับมาศึกษาเกี่ยวกับการปลูกพริกหยวก และได้มีการส่งเสริมการปลูกพริกหยวกเพื่อให้ร้านค้าสามารถรันตีในด้านการตลาดได้ ในขณะที่เราได้ส่งเสริมให้คนในชุมชนปลูกพริกหยวก แต่มีปัญหาที่ชาวบ้านตัดสินใจว่าเมื่อได้รับของฟรีจะไม่อยากลงทุนเอง ทางกลุ่มจึงต้องการผลผลิตจำนวนมาก แต่พบปัญหาเกี่ยวกับทุน จึงต้องหาทางหารายได้เพื่อสนับสนุนเรื่องนี้ กลุ่มตั้งเป้าหมายว่าจะส่งเสริมการปลูกพริกหยวกในพื้นที่อย่างน้อย 5,000 ต้น ขณะนี้มีอยู่ 4,000 ต้น และตั้งเป้าหมายในปีหน้าจะต้องมีให้ครบ 10,000 ต้น เพื่อให้การตลาดสามารถรับผลผลิตได้ในแต่ละครั้ง โดยต้องการให้รถขนส่งสามารถบรรทุกได้ประมาณ 3,000 กิโลกรัม ซึ่งในปัจจุบันเรายังต้องทำให้สามารถขายพริกได้ 1 คันรถก่อน หากสามารถทำได้ ชาวบ้านก็จะเข้าร่วมสนับสนุนการผลิตมากขึ้น เนื่องจากก่อนหน้านี้ชาวบ้านไม่มั่นใจว่าการผลิตพริกจะสามารถขายได้หรือไม่ แต่เมื่อสามารถขายได้จริง ชาวบ้านก็เริ่มเห็นถึงความเป็นไปได้ ปัจจุบันเราสามารถเก็บผลผลิตได้วันละประมาณ 10 กิโลกรัม ซึ่งชาวบ้านเริ่มลองขายเป็นถุงให้กับกันและกัน

ตั้งคำถามว่า

ทางกลุ่มได้กลับมาศึกษาในเรื่องปลูกพริกหยวก ทางเราก็ส่งเสริมในการที่ปลูกพริกหยวกเลย เพื่อให้ทางร้านค้ารันตีได้ในการตลาด ตอนนั้นก็ส่งเสริมให้คนในชุมชนปลูกแล้วชาวบ้านนั้นก็คิดเป็นนิสัยว่าได้ของแบบนี้ต้องการแต่ของฟรี แต่ทางกลุ่มก็ถ้าทำแล้วก็ต้องการผลผลิตมาก ก็เลยคิดปัญหาเรื่องทุน ก็ต้องหาหารายได้เพื่อมา Support ในเรื่องนี้ ทางกลุ่มก็พยายามหาทางถ้าเราส่งเสริมเรื่องปลูกต้นพริกหยวกในพื้นที่ที่จะต้องมียอดอย่างน้อย 5000 ต้นตอนนี้ก็มี 4000 พันต้นแต่ทางกลุ่มก็ตั้งเป้าว่าปีหน้าต้องครบ 10,000 ต้นเพื่อให้ทางที่ติดกับการตลาดนั้น มารับผลผลิตแต่ละครั้ง 1 คันรถ ต้องได้ 3000 กิโล เพื่อให้งถึงเป้าหมาย ซึ่งในตอนนี้อยู่ได้ขายพริก1คันรถก่อน ถ้าถึงขนาดนั้นชาวบ้านก็จะเข้าร่วมเองเมื่อก่อนชาวบ้าน คิดไม่ถึงในด้านการผลิตต้นพริกนี้ ว่าขายได้เมื่อไร ซึ่งถ้าได้ขาย 1 คันรถแบบนี้ชาวบ้านก็เห็นด้วยเพราะก่อนหน้านี้ชาวบ้านไม่รู้ว่าจะขายได้หรือไม่ว่าวันนี้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งตอนนี้การเก็บผลผลิตได้วันละไม่ค่อนมากได้ประมาณ 10 กิโลซึ่งชาวบ้านเกิดการที่จะลองกินเลยขายให้กับชาวบ้านขายเป็นแบบถุง (นายรุสดี ยาหะแม สัมภาษณ์ 25 กันยายน 2567 )

ภายในกลุ่มของเราได้มีการพัฒนากิจการเพื่อเสริมสร้างความหลากหลายในการผลิต โดยในระหว่างที่เราผลิตจากต้นไม้ที่ปลูกไว้ ซึ่งมีระยะเวลาการเติบโตที่ยาวนาน เราจึงได้เริ่มทำการปลูกผักเพื่อให้กลุ่มมีรายได้เพิ่มเติม การวางแผนการผลิตพืชต่างๆ เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้เราสามารถเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มได้อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เดียวกันก็สามารถใช้ประโยชน์จากผลผลิตของต้นไม้ที่ปลูกไว้เมื่อถึงช่วงเวลาที่พร้อมให้ผลผลิตด้วยการจัดการและวางแผนที่ดี เราจะสามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืนสำหรับกลุ่มในอนาคต และทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็งในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตั้งคำถามว่า

ภายในกลุ่มมีการเพิ่มกิจการเพื่อให้กลุ่มได้มีการผลิตในกลุ่มอย่างหลากหลาย ซึ่งกลุ่มได้มีการกลุ่มผู้กระหว่างรอผลผลิตจากต้นไม้ที่ปลูกไว้ ต้นไม้ที่ปลูกมีระยะเวลายาว เราต้องมีการวางแผนการผลิตในการปลูกพืชต่างๆ เพิ่มเมรายได้ภายในกลุ่มในกลุ่มไปข้างหน้าได้ระหว่างผลประโยชน์จากต้นไม้ที่ปลูก(นายมามู เดแบง สัมภาษณ์ 12 กันยายน 2567 )

#### 4.1.5 การพัฒนาผลิตภัณฑ์

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ในด้านรังผึ้งชั้นโรงนั้นอยู่ภายใต้การสนับสนุนของธนาคารต้นไม้ ซึ่งทางกลุ่มได้มีการพัฒนาโลโก้ของชั้นโรง รวมถึงการแปลงรูปน้ำผึ้งเป็นสบู่ น้ำผึ้ง นอกจากนี้ ล่าสุดยังมีนักศึกษาได้ติดต่อกับกลุ่มธนาคารต้นไม้เพื่อจำหน่ายชั้นโรงผ่านช่องทางออนไลน์ ส่วนขวดที่บรรจุชั้นโรงมีหลายขนาด เพื่อให้ประชาชนที่มีงบประมาณจำกัดสามารถเลือกซื้อขวดเล็กได้เป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบลองชิม ซึ่งจะส่งเสริมการขายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ดังกล่าว

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีการพัฒนาในด้านรังผึ้งชั้นโรงโดยชั้นโรงจะอยู่ภายใต้ของธนาคารต้นไม้ ทางกลุ่มก็ได้พัฒนาด้านโลโก้ของชั้นโรง และมีการแปลงรูปน้ำผึ้งให้เป็นสบู่ น้ำผึ้ง และล่าสุดมีนักศึกษาติดต่อกับกลุ่มธนาคารต้นไม้ เพื่อที่จะจำหน่ายชั้นโรงในช่องทางออนไลน์ ส่วนขวดที่บรรจุชั้นโรงนั้นมีหลายขนาดเพื่อที่จะให้ประชาชนที่ไม่ค่อยมีทุนที่จะซื้อขวดใหญ่ก็ได้ซื้อขวดเล็ก เป็นผลิตภัณฑ์แบบลองชิม เพื่อให้ผลิตภัณฑ์นั้นได้ส่งเสริมในด้านการขายด้วย(นายริตวาน ดาหิมะ สัมภาษณ์ 21 กันยายน 2567 )

#### 4.1.6 การตลาด

หลังจากที่กลุ่มได้ดำเนินการด้านการตลาดแล้ว จำเป็นต้องรอผลผลิต ในส่วนนี้หน้าที่การตลาดจะเป็นของกลุ่ม ขณะที่เกษตรกรไม่ควรรับภาระในการหาตลาดเอง เนื่องจากหากให้เกษตรกรทำเช่นนั้น อาจทำให้เกิดความท้อแท้ในการทำงานได้ นอกจากนี้ คณะกรรมการได้มีการวางแผนด้านการตลาดไว้แล้ว จึงไม่สามารถให้เกษตรกรต้องทำการปลูกพืชด้วยตนเองได้ เราจำเป็นต้องแบ่งหน้าที่ให้ชัดเจน โดยให้เกษตรกรมุ่งเน้นที่การปลูกพืช ในขณะที่คณะกรรมการรับผิดชอบด้านการตลาด ปัจจุบันกลุ่มกำลังรอผลผลิตเพื่อเข้าสู่กระบวนการตลาดต่อไป

ดังกล่าว

ซึ่งหลังจากนี้ถ้ากลุ่มหาการตลาดแล้วแต่ต้องรอผลผลิต ซึ่งในเรื่องการตลาดนี้ก็ให้ทางกลุ่มเป็นหน้าที่ จะให้ทางเกษตรกรมันไม่ได้ ซึ่งถ้าให้เกษตรกรหาการตลาดเองก็จะพบการตลาดอาจจะเกิดอาการท้อในตัวเกษตรกร ก็เหมือนคณะกรรมการคิดในด้านการตลาดแล้วต้องไปปลูกเองแบบนี้

อีกมันไม่ได้ เราต้องให้เกษตรกรทำหน้าที่ในด้านปลูกทางคณะกรรมการก็ทำหน้าที่ในด้านการตลาด  
ตอนนี้ทางกลุ่มก็รอผลผลิตเพื่อเข้าสู่การตลาด(นายรุสดี ยาหะแม สัมภาษณ์ 25 กันยายน 2567 )

มีการขายสินค้าภายในหมู่บ้าน โดยมีผู้รู้จักร่วมมือกัน นักศึกษาได้ตกลงกันว่าขายสินค้าผ่านแอป  
พลิเคชันดีด็อก โดยมีการแบ่งรายได้กัน นอกจากนี้ นักศึกษาได้ทำการประชาสัมพันธ์ผ่านเฟสบุ๊กและดีด็อก  
พร้อมทั้งได้ตั้งร้านและออกบูธเพื่อจัดจำหน่ายสินค้า

ตั้งคำถามว่า

ได้มีการขายในหมู่บ้าน ที่คนรู้จัก และได้มีนักศึกษาติดต่อหรือได้คิดว่าขายในดีด็อก  
รายได้ก็แบ่งกัน นักศึกษาได้ประชาสัมพันธ์ในเฟสบุ๊ก ในดีด็อก ได้ตั้งที่ร้าน ได้ออกบูธแบบนี้แหละ  
(นายมาหะมะยุติน ดอละ สัมภาษณ์ 22 กันยายน 2567 )

#### 4.1.7 การประชาสัมพันธ์

ในส่วนของการประชาสัมพันธ์ วิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ป้อมังก็ได้จัดทำเพจเพื่อให้ประชาชน  
สามารถติดตามกิจกรรมต่าง ๆ ของธนาคารต้นไม้ได้ โดยเรามีทีมแอดมินที่ดูแลเพจอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้  
เรายังมีนักประชาสัมพันธ์ที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งจะทำการไลฟ์สดกิจกรรมต่าง  
ๆ เกือบทุกครั้งที่เกิดขึ้น อีกหนึ่งช่องทางในการประชาสัมพันธ์คือการร่วมมือกับทางจังหวัดในการจัดกิจกรรม  
เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปได้รับข้อมูลอย่างกว้างขวาง ปัจจุบันนี้เราต้องยอมรับว่าสื่อโซเชียลมีเดียเป็น  
เครื่องมือที่สำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคนกรุงเทพฯ เริ่มรู้จักป้อมัง  
มากขึ้น

ตั้งคำถามว่า

ส่วนของการประชาสัมพันธ์เรามีเพจของวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ป้อมังก็สามารถเข้าไปดู  
กิจกรรมว่าทางธนาคารต้นไม้มีกิจกรรมอะไรบ้างเราสามารถเข้าไปดูในเพจ เราจะมีแอดมินตรงนี้ โชคดี  
อย่างนี้เรามีนักประชาสัมพันธ์ซึ่งจบจากมอ.เวลาเรามีกิจกรรมก็จะมีไลฟ์สดเกือบทุกครั้ง การ  
ประชาสัมพันธ์อีกส่วนหนึ่งเราจะมีกิจกรรมมีทางจังหวัดทำประชาสัมพันธ์ให้กับเราเป็นการเปิดกว้าง  
เพราะณ.ปัจจุบันต้องยอมรับเลยว่าสื่อเป็นโอกาสในการที่จะประชาสัมพันธ์ให้กับโลกได้รับรู้ แต่ถ้าเรา  
ปล่อยสื่อในโซเชียลคนอื่นก็จะรับรู้ อย่างป้อมังตอนนี้คนกรุงเทพฯรู้จักป้อมัง(นายริตวาน ดาหิมะ  
สัมภาษณ์ 21 กันยายน 2567 )

#### 4.1.8 การเงิน

งบประมาณที่เราได้รับแบ่งออกเป็นหลายแหล่ง ได้แก่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัด (ศอบต.)  
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร  
(ธกส.) และกองทุนเพื่อการศึกษา (กสศ.) ซึ่งในที่นี้ ศอบต. สนับสนุนงบประมาณจำนวน 300,000 บาท กสศ.  
500,000 บาท สสส. 300,000 บาท และ ธกส. จำนวนกว่า 100,000 บาท นี่คือนักงานที่สนับสนุน

งบประมาณให้กับทีมบิงมั่งและนักวิจัยในหน่วยบริหารธุรกิจ การจัดสรรงบประมาณถือเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ โดยเฉพาะในด้านทรัพยากรมนุษย์ หากเรามีแนวคิดแต่ขาดงบประมาณ ก็จะทำให้การดำเนินงานล่าช้า สำหรับกลุ่มบิงมั่ง เรามุ่งมั่นหาโอกาสและรายได้จากหลายแหล่งเพื่อสนับสนุนวิสาหกิจ เช่น ในกรณีของกลุ่มเลี้ยงผึ้ง เราได้ลงทุนส่วนตัวเพื่อซื้ออุปกรณ์ โดยที่เมื่อก่อนเคยมี 15 ไร่ ตอนนี้อยู่เหลือ 10 ไร่ เพราะเราลงทุนเพื่อสร้างสถานที่ประชุมของกลุ่ม หากเราขอการสนับสนุนจากกลุ่มอื่น อาจทำให้เกิดความล่าช้า ดังนั้นเราจึงตัดสินใจลงทุนด้วยตัวเอง โดยมองว่ากลุ่มเราจะเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมการเลี้ยงผึ้งในพื้นที่

ดังกล่าว

งบประมาณเราได้จาก ธกส. กสศ. อบต. ศอบต. ได้ 3 แสน กสศ. ได้ 5 แสน สสส. ได้ 3 แสน ธกส. ได้แสนกว่า นี่คือหน่วยสนับสนุนงบประมาณให้กับทีมบิงมั่ง แล้วก็นักวิจัยหน่วยบริหารธุรกิจ งบประมาณถามว่าเป็นกลไกขับเคลื่อนที่สำคัญพอสมควร ในเรื่องของทรัพยากรคน เราคิดดีแต่เราขาดงบประมาณเราก็เดินค่อนข้างยาก แต่ของกลุ่มบิงมั่งเองเราพยายามหาโอกาส รายได้หลายๆส่วนเข้ามาช่วยวิสาหกิจ เช่นในเรื่องของกลุ่มผึ้งชนโรงเราก็ควักกระเป๋าเองแล้วก็ซื้อ อย่างผมเองเมื่อก่อนมี 15 ไร่ แต่ตอนนี้เหลือ 10 ไร่ เพราะลงทุนเพื่อสร้างเป็นที่ประชุมของกลุ่ม ถ้าเรารองบกลุ่มมันก็ไม่มี เราต้องยอมลงทุน เรามองอย่างหนึ่งเราเป็นศูนย์กลางของกลุ่มเลี้ยงผึ้ง (นายริตวาน ดาหิมะ สัมภาษณ์ 21 กันยายน 2567 )

ในด้านการเลี้ยงชันโรงภายใต้การสนับสนุนของธนาคารต้นไม้ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความต้องการสูงนั้น เราได้ทำการวิเคราะห์และเห็นว่าเราสามารถดำเนินการได้ แต่พบปัญหาในเรื่องของต้นทุนการเลี้ยงชันโรงที่ค่อนข้างสูง สำหรับราคาของรังชันโรงพันธุ์เล็กอยู่ที่ประมาณหนึ่งพันบาท และพันธุ์ใหญ่ที่ประมาณสองพันบาท แม้ว่าน้ำผึ้งที่ได้จะมีปริมาณมาก แต่ต้นทุนในการลงทุนเริ่มแรกนั้นสูงมาก เพื่อให้เห็นกำไรจากการเลี้ยงชันโรง จำเป็นต้องมีจำนวนรังไม่น้อยกว่าสิบรัง ซึ่งหมายถึงการลงทุนเบื้องต้นถึงสองหมื่นบาท ถามว่าชาวบ้านจะหาทุนจากไหน ดังนั้น แม้การลงทุนในปีแรกจะคืนทุนได้ภายในปีเดียว และในปีที่สองจะเริ่มมีกำไร แต่ปัญหาที่สำคัญคือการหาแหล่งเงินทุนในครั้งแรกในครั้งต่อไป กลุ่มของเราได้มีการพิจารณาเกี่ยวกับต้นทุนและได้มีการหมุนเวียนทุนเพื่อสนับสนุนผู้ที่ไม่มีทุนในการเริ่มต้นเลี้ยงชันโรง

ดังกล่าว

ส่วนในด้านชันโรงที่อยู่ภายใต้ของธนาคารต้นไม้ ซึ่งเป็นสิ่งมีความต้องการสูง แต่เราได้วิเคราะห์เราสามารถทำได้ แต่ติดปัญหาที่คำว่าต้นทุนของชันโรงนั้นมันสูง แต่ละรังของชันโรงนั้นถ้าเป็นพันธุ์เล็กก็อยู่ที่ราคาหนึ่งพันบาท สายพันธุ์ใหญ่ราคาสองพันบาท แม้ว่าน้ำผึ้งจะได้เยอะก็จริงแต่ก็ต้องใช้ทุนที่จะลงทุนแรกนั้นสูง แล้วจะเอาเงินจากไหนซึ่งเห็นสูตรในการเลี้ยงเพื่อให้เห็นกำไรนั้นต้องมีสิบรัง ขึ้นไป ซึ่งจะหาเงินทุนจากไหนเพราะรังก็สองพันบาทถ้าเป็นสิบรังก็สองหมื่นบาท ถ้าชาวบ้านจะเอาทุนจากไหน แต่ถ้าทำจริงมันได้ทุนแน่นอน ซึ่งลงทุนปีเดียวก็คืนทุน ปีที่สองก็ได้กำไร แต่ปัญหา

ก็จะลงทุนครั้งแรกนั้นจะหาทุนจากไหน โจทย์ปีนี้ได้คิดว่าต้นทุน ทางกลุ่มก็ได้หมั่นให้ต่อคนไม่มีทุน (นายรุสดี ยาหะแม สัมภาษณ์ 25 กันยายน 2567 )

กลุ่มวิสาหกิจของเราได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (ศอบต.), ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.), กองทุนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กสศ.), และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่ได้มอบงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มวิสาหกิจของเรา

ตั้งคำถามว่า

โดยจะมีทางหน่วยที่มาสับสนุนงบประมาณ ซึ่งทางกลุ่มวิสาหกิจเราได้งบประมาณจากหน่วยงานดังนี้ สสส. ศอบต. ธกส. กสศ. อบต. ที่ให้งบประมาณที่กลุ่มวิสาหกิจของเรา(นายมะสุกรี ลอแม สัมภาษณ์ 16 กันยายน 2567 )

#### 4.1.9 การจัดทำบัญชี

ในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ได้มีการแต่งตั้งเหรียญกเพื่อจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และรับผิดชอบในการฝากเงินที่ธนาคาร โดยกลุ่มวิสาหกิจมีบัญชีกองกลางซึ่งสมาชิกสามารถใช้เงินกองกลางในการลงทุนได้ในกรณีที่ไม่มีทุน เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระทางการเงินสำหรับสมาชิก นอกจากนี้ กลุ่มยังมีการเก็บเงินภายในกลุ่มในอัตราวันละหนึ่งบาท เพื่อใช้ในการฝากที่ธนาคาร โดยเหรียญกจะทำหน้าที่บริหารจัดการเงินกองกลางนี้

ตั้งคำถามว่า

ภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้มีการให้เหรียญกจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และเป็นคนที่จะไปฝากเงินที่ธนาคารเพราะทางกลุ่มวิสาหกิจ มีบัญชีกองกลางเพื่อให้เวลาสมาชิกไม่มีทุน กลุ่มวันละหนึ่งบาทภายในกลุ่มแล้วไปฝากที่ธนาคารเข้าให้เป็นคนกองกลาง(นายรุสดี ยาหะแม สัมภาษณ์ 25 กันยายน 2567 )

ให้เหรียญกจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายให้เป็นปัจจุบัน เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อที่ประชุมคณะกรรมการ และจัดทำงบการเงิน ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะทางการเงินและงบกำไรขาดทุน เพื่อเสนอให้ที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี นอกจากนี้ ให้เปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยใช้ชื่อบัญชีว่า “ธนาคารต้นไม้ป้อมัง” และให้อำนาจคณะกรรมการในการดำเนินธุรกรรมทางการเงินแทน

ตั้งคำถามว่า

ให้เหรียญกจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายให้เป็นปัจจุบัน นำเข้าแจ้งต่อที่ประชุมคณะกรรมการ และ จัดทำงบการเงิน ประกอบด้วย งบแสดงฐานะทางการเงิน และงบกำไรขาดทุน ให้ที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี ให้เปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ชื่อ

บัญชี “ธนาคารต้นไม้ป้อมัง” โดยให้อำนาจคณะกรรมการเป็นผู้กระทำการทางการเงินแทน(นาย  
มาหะมะยุติน ดอละ สัมภาษณ์ 22 กันยายน 2567 )

## บทที่ 5

### สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาถึงการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ตำบลป้อมมั่ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ตำบลป้อมมั่ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยใช้การถอดบทเรียนและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยอาศัยแนวทางการศึกษาเชิงสังคมวิทยา ซึ่งสามารถสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

#### สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ตำบลป้อมมั่ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ผลการศึกษาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ผ่านแนวคิดหลักแนวทางการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วย 1.การจัดตั้งกลุ่ม 2.การจัดการกลุ่ม 3.การวางแผนการผลิต 4.การจัดการการผลิต 5.การพัฒนาผลิตภัณฑ์ 6.การตลาด 7.การประชาสัมพันธ์ 8.การเงิน 9.การจัดทำบัญชี โดยมีรายละเอียดดังนี้

#### 1.การจัดตั้งกลุ่ม

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน "ธนาคารต้นไม้" เริ่มต้นจากความตั้งใจของสมาชิกในการสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยมีการสนับสนุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) การจัดตั้งกลุ่มเกิดจากการร่วมงานกับสำนักเกษตรและการพูดคุยกับนายกเทศมนตรี เพื่อสร้างความเข้าใจและประสานงานที่ดีในกลุ่ม แม้จะมีความกังวลเกี่ยวกับการมองของผู้ใหญ่ในชุมชน แต่ความหวังเกิดขึ้นเมื่อพบว่าการสนับสนุนในการทำงานร่วมกันในช่วงแรก สมาชิกต้องเผชิญกับความกดดันจากสถานการณ์โควิด-19 แต่ก็ยังมุ่งมั่นที่จะพัฒนาธนาคารต้นไม้ โดยผ่านไป 4 ปีเริ่มเห็นผลสำเร็จ แม้ปีแรกไม่มีผลลัพธ์ชัดเจน แต่การประชุมและการพูดคุยกันช่วยสร้างทีมงานที่มีความมุ่งมั่นและมีแรงจูงใจในการทำงานสมาชิกใหม่เข้าร่วมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งหวังที่จะสร้างทีมที่มีความรู้และแนวคิดพร้อมพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้น การทำงานอาสาสมัครต้องการความเสียสละและการสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

#### 2.การจัดการกลุ่ม

การจัดการกลุ่มวิสาหกิจธนาคารต้นไม้มีการแยกบทบาทของคณะกรรมการและคณะอำนวยการในองค์กร โดยเสนอว่าคณะอำนวยการสามารถทำงานได้โดยไม่ต้องมีตำแหน่ง ขณะที่คณะกรรมการต้องมีตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพยกตัวอย่างการทำงานใน "ธนาคารต้นไม้" ที่มีการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน

เช่น ฝ่ายประธาน, ฝ่ายสำรวจต้นไม้, ฝ่ายเหรียญก และฝ่ายจัดซื้อ เพื่อให้การดำเนินงานมีความเป็นระบบ นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นว่าการจัดตั้งคณะกรรมการเป็นจุดเริ่มต้นในการหากิจกรรมที่ตอบโจทย์ชีวิตจริงของชุมชน เพราะรุ่นแรกของธนาคารต้นไม้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนได้ เนื่องจากพวกเขาต้องการผลประโยชน์จากการทำงานที่ทำอยู่

### 3 การวางแผนการผลิต

การวางแผนการผลิตของวิสาหกิจในระยะแรก ชาวบ้านเริ่มปลูกต้นไม้ แต่เนื่องจากต้องใช้เวลาในการสร้างรายได้ จึงหันมาปลูกผักและจัดตั้งกลุ่มปลูกผักภายใต้โครงการธนาคารต้นไม้ โดยได้รับงบประมาณจากธกส. เพื่อผลิตผักปลอดภัย อาจารย์ท่านหนึ่งได้เข้ามาช่วยพัฒนาโครงการและแนะนำการจัดตั้งกลุ่มขึ้นโรงเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต หลังจากเรียนรู้และร่วมมือกัน กลุ่มขึ้นโรงจึงเกิดขึ้นและสามารถสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพภายใต้การนำของคุณเบติง และสมาชิกที่มีบทบาทต่าง ๆ ในการผลิตและสร้างรายได้ให้กับกลุ่ม

กลุ่มของเราได้จัดกิจกรรมปลูกต้นไม้ที่สามารถขายได้ในระยะเวลา 10 ถึง 20 ปี ขณะที่บางคนกังวลว่าต้นไม้อาจตายก่อนจะได้รับผลตอบแทน การปรับเปลี่ยนความคิดของชาวบ้านต้องการผลลัพธ์ที่รวดเร็ว แต่การปลูกต้นไม้ยังมีประโยชน์ในระยะยาว เช่น เป็นแหล่งรายได้ในยามฉุกเฉิน ทางกลุ่มจึงศึกษาพันธุ์ไม้ที่เติบโตเร็ว เพื่อให้สามารถขายได้ภายใน 5 ปี และยังมีพันธุ์ไม้ที่ใช้เวลานานกว่า 20 ปีในการเติบโต

### 4.การจัดการการผลิต

กลุ่มได้เริ่มส่งเสริมการปลูกพริกหยวกในชุมชน เพื่อสร้างความมั่นคงในด้านการตลาด โดยมีเป้าหมายที่จะปลูกพริกหยวกให้ได้ 10,000 ต้นในปีหน้า ขณะนี้มีอยู่ 4,000 ต้น ข้อปัญหาคือชาวบ้านมีนิสัยรับของฟรีและไม่อยากลงทุนเอง ทำให้กลุ่มต้องหาทุนสนับสนุนการผลิต เพื่อเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้นและสามารถขายได้ในปริมาณมาก โดยมีเป้าหมายในการขนส่งประมาณ 3,000 กิโลกรัมในแต่ละครั้งขณะนี้สามารถเก็บผลผลิตได้ประมาณ 10 กิโลกรัมต่อวัน และชาวบ้านเริ่มมีความมั่นใจในการขายพริก โดยเริ่มลองขายเป็นถุงให้กันเอง ซึ่งช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นและสนับสนุนการผลิตในอนาคตมากขึ้น

### 5.การพัฒนาผลิตภัณฑ์

การพัฒนาผลิตภัณฑ์รังผึ้งขึ้นโรงได้รับการสนับสนุนจากธนาคารต้นไม้ โดยมีการพัฒนาโลโก้และแปลงน้ำผึ้งเป็นสบู่ น้ำผึ้ง ถ้าผู้คักศึกษาได้ติดต่อเพื่อจำหน่ายขึ้นโรงออนไลน์ มีการเสนอขายสวนขวดที่บรรจุขึ้นโรงในหลายขนาด เพื่อให้ประชาชนที่มีงบประมาณจำกัดสามารถเลือกซื้อขวดเล็กในรูปแบบลองชิม ซึ่งจะช่วยให้ส่งเสริมการขายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

## 6.การตลาด

การแบ่งหน้าที่ระหว่างเกษตรกรและคณะกรรมการในการดำเนินการด้านการตลาด โดยเน้นว่าเกษตรกรไม่ควรต้องรับภาระในการหาตลาดเอง เพื่อป้องกันความซ้ำซ้อนในการทำงาน คณะกรรมการได้วางแผนการตลาดไว้แล้ว จึงควรให้เกษตรกรมุ่งเน้นที่การปลูกพืช ขณะเดียวกันคณะกรรมการจะรับผิดชอบด้านการตลาด โดยตอนนี้กลุ่มกำลังรอผลผลิตเพื่อเข้าสู่กระบวนการตลาดต่อไป

การตลาดและการขายสินค้าภายในหมู่บ้านโดยนักศึกษา โดยมีการร่วมมือกันเพื่อโปรโมทและจำหน่ายสินค้าผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อก นักศึกษาได้มีการตกลงแบ่งรายได้กัน รวมถึงประชาสัมพันธ์ผ่านเฟสบุ๊คและติ๊กต็อก เพื่อเพิ่มการเข้าถึงลูกค้า นอกจากนี้ยังมีการตั้งร้านและออกบูธเพื่อจัดจำหน่ายสินค้าอย่างเป็นทางการอีกด้วย

## 7.การประชาสัมพันธ์

วิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ป้อมกิ่งกำลังทำงานด้านประชาสัมพันธ์ผ่านการสร้างเพจเพื่อให้ประชาชนติดตามกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีทีมแอดมินดูแลอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีนักประชาสัมพันธ์จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่ไลฟ์สดกิจกรรมเกือบทุกครั้ง เพื่อให้ข้อมูลเข้าถึงได้มากขึ้น อีกหนึ่งช่องทางคือการร่วมมือกับทางจังหวัดในการจัดกิจกรรม เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับข้อมูลอย่างกว้างขวาง สื่อโซเชียลมีเดียจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูล โดยเฉพาะเมื่อคนกรุงเทพฯ เริ่มรู้จักป้อมกิ่งมากขึ้น

## 8.การเงิน

การจัดสรรงบประมาณที่ได้รับจากหลายหน่วยงาน เช่น ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัด (ศอบต.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และกองทุนเพื่อการศึกษา (กสศ.) โดยมีจำนวนเงินสนับสนุนจากแต่ละหน่วยงานแตกต่างกันไป ซึ่งการจัดสรรงบประมาณถือเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินโครงการ โดยเฉพาะในด้านทรัพยากรมนุษย์กลุ่มบึงม้ง มุ่งมั่นในการหาโอกาสและรายได้จากหลายแหล่งเพื่อสนับสนุนวิสาหกิจ โดยเฉพาะในกรณีของการเลี้ยงผึ้งที่กลุ่มได้ลงทุนส่วนตัวในการซื้ออุปกรณ์ และมีการเปลี่ยนแปลงจาก 15 รังเหลือ 10 รัง เนื่องจากต้องใช้งบลงทุนในการสร้างสถานที่ประชุม โดยกลุ่มมีความตั้งใจที่จะเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมการเลี้ยงผึ้งในพื้นที่ แสดงถึงความสำคัญของการลงทุนด้วยตนเองเพื่อลดความล่าช้าในการดำเนินงาน

## 9.การจัดทำบัญชี

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ได้แต่งตั้งเหรียญกึ่งเพื่อดูแลบัญชีรายรับ-รายจ่ายและรับผิดชอบการฝากเงินที่ธนาคาร โดยกลุ่มมีบัญชีกองกลางที่สมาชิกสามารถใช้จ่ายเงินเพื่อการลงทุนได้ในกรณีที่ขาดทุน ซึ่งช่วยแบ่งเบาภาระทางการเงินของสมาชิก นอกจากนี้ กลุ่มยังเก็บเงินภายในกลุ่มในอัตราวันละ 1 บาท เพื่อใช้ในการฝากธนาคาร โดยเหรียญกึ่งจะรับผิดชอบในการบริหารจัดการเงินกองกลางนี้อย่างมีประสิทธิภาพ

## อภิปรายผล

จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลการศึกษาเชิงคุณภาพตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ ตำบลบือมั่ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ผ่านแนวคิดหลักแนวทางการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้แนวคิดหลักแนวคิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้บือมั่ง ซึ่งส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ แนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษาขโบลจักริตำบลบ้านกิว(2567) สรุปได้ว่ากลุ่มวิสาหกิจธนาคารต้นไม้ เป็นการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจธนาคารต้นไม้ เพื่อในการพัฒนาชุมชนและในการที่จะลดภาระการใช้จ่ายภายในชุมชน เน้นในการพัฒนาอาชีพภายในชุมชนและสร้างอาชีพภายในชุมชน และในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน สมาชิกแสดงความพึงพอใจสูงสุดในด้านการจัดการสินค้าหรือบริการ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างมูลค่าให้กับกิจกรรมของกลุ่ม รองลงมาคือการบริหารตลาด การจัดการความรู้และข้อมูล และการบริหารสมาชิก ซึ่งล้วนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจ และสำหรับแนวทางการพัฒนา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้เกิดการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการเก็บออมเพื่อสร้างทุนการลงทุน รวมถึงการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืชผักและการผลิตปุ๋ยใช้เอง ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนในการผลิต ส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว การจัดทำแผนการผลิตที่ชัดเจน และการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลผลิต พร้อมทั้งการแปรรูปผลผลิตเพื่อตอบสนองตลาด การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชผักอินทรีย์ เพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับสมาชิกและคนรุ่นใหม่ ซึ่งจะสร้างความยั่งยืนและขยายขอบเขตการเรียนรู้ในชุมชน

## ข้อเสนอแนะ

1. วิสาหกิจธนาคารต้นไม้ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการและการตลาดเพื่อเพิ่มทักษะให้กับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
2. วิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ควรมีการเชื่อมโยงกับชุมชนมากขึ้นเพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ชุมชน

## บรรณานุกรม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2562). ข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดยะลา.

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2556). ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

ดุสิต เวชกิจ จุมพล หนีมพานิช ฐปนบรรต พรหมอินทร์ ชโสธร ตู่ทองคำ และภัทรฤดี สุขโสภณ. 2543. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรป่าชุมชน. กรณีศึกษาภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ติน ปรัชญพฤทธิ์ .(2543). ภาวะผู้นำการมีส่วนร่วม. เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรม นงนภัส คู่ขวัญ เที่ยงกมล. (2554). สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาเล่ม 1.กรุงเทพมหานคร:ส นักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นงนภัส คู่ขวัญ เที่ยงกมล.2551.สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา เล่ม 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย )

นันทพล วิทยานนท์. (2565). ความเป็นมา และความสำคัญทรัพยากรธรรมชาติ. นครปฐม : นิภากรณ์ เกียรติสุข. (2539). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี. ภาคนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายและ

บรรจบ เนียมมณี. (2553). หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 (2561) กำหนดให้วิสาหกิจชุมชนหมายถึงกิจการที่ ดำเนินการโดยคณะบุคคลในชุมชนเพื่อสร้างรายได้และการพึ่งพาตนเอง ซึ่งเน้นถึงความสำคัญของการ รวมกลุ่มและการมีวิถีชีวิตร่วมกัน

พิมพ์ลักษณ์ กรุงเทพฯ.(2565).การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดย การมีส่วนร่วม ร่วมและมีบูรณาการในทุกกระดับ. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม.

มัลลิกา ต้นสอน. (2554). กลยุทธ์ธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ท

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการประเทศไทย. (2558). *โครงการธนาคารต้นไม้*. สำนักพิมพ์.

เมตต์ เมตต์การณ์จิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ประชาชน องค์กรปกครอง ยะลา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดยะลา

ยะลา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดยะลา.

วิภาวี กฤษณะภูติ. (2559). การจัดการวิสาหกิจชุมชน. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สมคิด บางโม. (2546). องค์การและการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.

ส่วนท้องถิ่น และราชการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ บู้ดพอยท์.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา (2527). บทบาทของผู้บริหารในการใช้ทรัพยากร

สุธิดา เลขาวิจิตร. (2562). การพัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (ดุชนิพนธ์  
การจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม). บัณฑิต  
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2545). รัฐธรรมนูญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิทักษ์รักษา  
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เสรี พงศ์พิศ และคณะ (2544). วิสาหกิจชุมชนแผนแม่บท. แนวคิด แนวทาง ตัวอย่างร่าง  
พระราชบัญญัติ. กรุงเทพฯ : ภูมิปัญญาไท

องค์การบริหารส่วนตำบลป้อมมั่ง. (2562). ข้อมูลทั่วไปตำบลป้อมมั่ง. เข้าถึงได้จาก <https://www.buemung.go.th/index.php>.

องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมโพธิ์. (2561). สภาพภูมิประเทศตำบลป้อมมั่ง และบริบทตำบลป้อมมั่ง.  
เข้าถึงได้ จาก <https://www.buemung.go.th/index.php>.

อธิพงศ์, อ. (2567). การบริหารจัดการและการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชน  
ชโลบลจักรี ตำบลบ้านกิว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อภิญา กังสนารักษ์. (2544). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผลระดับคณะ  
ของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

## บุคลากรกรม

- มะสุกรี ลอแม (ผู้ให้สัมภาษณ์), นายฮาซัน วานี (ผู้สัมภาษณ์), วิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ป้อมัง ตำบลป้อมัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา วันที่ 16 กันยายน 2567
- มามู เดแบง (ผู้ให้สัมภาษณ์), นายมุฮัมหมัดรีฟตี ดอเลาะ (ผู้สัมภาษณ์), 23 หมู่ 2 ตำบลป้อมัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา วันที่ 12 กันยายน 2567
- มาหะมะยุดิน ดอละ (ผู้ให้สัมภาษณ์), นายฮาซัน วานี (ผู้สัมภาษณ์), ที่ว่าการผู้ใหญ่บ้าน 22/1 ตำบลป้อมัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา วันที่ 22 กันยายน 2567
- มุฮัมหมัด สาละ (ผู้ให้สัมภาษณ์), นายมุฮัมหมัดรีฟตี ดอเลาะ (ผู้สัมภาษณ์), วิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ป้อมัง ตำบลป้อมัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา วันที่ 12 กันยายน 2567
- ริดวาน ดาหิมะ (ผู้ให้สัมภาษณ์), นายฮาซัน วานี (ผู้สัมภาษณ์), ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนใต้ วันที่ 21 กันยายน 2567
- รูสดี ยาหะแม (ผู้ให้สัมภาษณ์), นายมุฮัมหมัดรีฟตี ดอเลาะ (ผู้สัมภาษณ์), วิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ป้อมัง ตำบลป้อมัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา วันที่ 25 กันยายน 2567
- อีซะ มะโซะ (ผู้ให้สัมภาษณ์), นายมุฮัมหมัดรีฟตี ดอเลาะ (ผู้สัมภาษณ์), 59 หมู่ 6 ตำบลบาโงย อำเภอรามัน จังหวัดยะลา วันที่ 12 กันยายน 2567
- อุสมาน วายู (ผู้ให้สัมภาษณ์), นายฮาซัน วานี (ผู้สัมภาษณ์), 8 หมู่ 2 ตำบลยะตะ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา วันที่ 19 กันยายน 2567

ภาคผนวก

## ภาคผนวก ก

### เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

ตารางวิเคราะห์ 1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการ

แนวคิดและทฤษฎี	คำอธิบาย	คำสำคัญ	ข้อคำถาม
1) การจัดตั้งกลุ่ม	แนวทางการความเป็นมาของการริเริ่มรวมตัวกันเป็นกลุ่ม	นโยบาย, ทัศนคติ	<b>ด้านการจัดตั้งกลุ่ม</b> -อะไรเป็นเหตุผลหลักที่ทำให้กลุ่มนี้ตัดสินใจรวมตัวกัน? -การรวมตัวกันเป็นกลุ่มเริ่มต้นจากปัญหาหรือโอกาสอะไร? -มีปัจจัยหรือเหตุการณ์ใดที่จะกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มนี้? -แนวทางการรวมตัวกันของกลุ่มนี้มีการวางแผนหรือเตรียมการอย่างไร? -การรวมตัวกันของกลุ่มนี้ส่งผลต่อสมาชิกในกลุ่มและสังคมรอบข้างอย่างไร?
2) การจัดการกลุ่ม	การดำเนินการของกลุ่มเกี่ยวกับการกำหนดบทบาทหน้าที่ และการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของสมาชิกกลุ่ม		<b>ด้านการจัดการกลุ่ม</b> -การมอบหมายบทบาทหน้าที่ให้กับสมาชิกมีวิธีการตัดสินใจอย่างไร? -สมาชิกกลุ่มได้รับการอบรมหรือการสนับสนุนในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่หรือไม่? -อุปสรรคหรือปัญหาใดบ้างที่พบในการปฏิบัติตามหน้าที่และกลุ่มมีวิธีการจัดการอย่างไร?

3) การวางแผนการผลิต	การดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนการกำหนดระยะเวลาและรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเสมือนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไปและการจัดทำแผนธุรกิจ (หมายเหตุ การจัดทำแผนธุรกิจ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดแผนต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับการเขียนแผนธุรกิจเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการดำเนินการของกลุ่ม ได้แก่ องค์กรและการจัดการ แผนการผลิต แผนการตลาด และแผนการเงิน)		<b>ด้านการวางแผนการผลิต</b> -การวางแผนธุรกิจสำหรับการผลิตมีองค์ประกอบอะไรบ้าง? -การกำหนดแผนการผลิตในแผนธุรกิจควรพิจารณาอะไรบ้างเป็นหลัก
4) การจัดการการผลิต	การจัดการด้านวัตถุดิบ การออกแบบการผลิต โดยพิจารณากระบวนการห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดี และการเขียนต้นทุนการผลิต		<b>ด้านการจัดการการผลิต</b> -อะไรคือปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการออกแบบการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์
5) การพัฒนาผลิตภัณฑ์	การเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การออกแบบบรรจุและการส่งเสริมการขาย (Promotion)		<b>ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์</b> -มีวิธีการวิธีใดที่คนรู้จักผลิตภัณฑ์ของเรามีอย่างไร

6) การตลาด	การดำเนินการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจำหน่าย (Place)		<b>ด้านการตลาด</b> -ช่องทางไหนที่เหมาะสมที่สุดสำหรับผลิตภัณฑ์ของเรา? -เราจะไปอุ้มหมีผลิตภัณฑ์ของเราให้ลูกค้าเห็นได้อย่างไร?
7) การประชาสัมพันธ์	การดำเนินการเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ		<b>ด้านการประชาสัมพันธ์</b> -การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มและผลิตภัณฑ์ที่มีรูปแบบใดบ้าง -การเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างไร?
8) การเงิน	การดำเนินการเกี่ยวกับการได้มา การเก็บรักษาและการใช้จ่ายเงินของกลุ่มอย่างเป็นระบบ		<b>ด้านการเงิน</b> -มีการวางแผนอย่างไรในการใช้จ่ายเงินของกลุ่ม -เราควรใช้เงินในกลุ่มอย่างไรให้ดีที่สุด? -ทำไมการจัดการเงินให้เป็นระบบถึงสำคัญสำหรับกลุ่ม?
9) การจัดทำบัญชี	การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการจดบันทึก รายรับ รายจ่าย และหนี้สินของกลุ่มอย่างเป็นระบบ		<b>ด้านการจัดทำบัญชี</b> -คุณจัดแบ่งรายรับและรายจ่ายอย่างไร? -เราจะทำอะไรเพื่อเพิ่มรายรับหรือควบคุมรายจ่ายของกลุ่ม?



## ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายมุฮัมหมัดรีฟตี ดอเลาะ
รหัสนักศึกษา	406422035
การศึกษาปัจจุบัน	ระดับปริญญาตรี หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครอง และ กฎหมายมหาชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ชื่อ-สกุล	นายฮาซัน วานี
รหัสนักศึกษา	406422045
การศึกษาปัจจุบัน	ระดับปริญญาตรี หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครอง และ กฎหมายมหาชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา